

BİLİRKİŞİ RAPORUNDA TARAF BEYANLARININ DEĞERLENDİRİLMESİNİN, KAYSERİ BİLİRKİŞİLİK BÖLGE KURULU'NUN 2023/38 DİŐİPLİN NOLU KARARLARI ÖZELİNDE BİLİRKİŞİNİN DİŐİPLİN SORUMLULUĞU AÇISINDAN İRDELENMESİ

Examination of the Evaluation of the Party Statements in the Expert Report in Terms of the Disciplinary Liability of the Expert Witness in the Context of the Decisions of the Kayseri Regional Board of Expert Witnesses with Dicipinary Number 2023/38

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa OKUR*

ÖZET

Kayseri Cumhuriyet Başsavcılığının 2022/38541 nolu soruşturma dosyasına iki kişilik bilirkişi heyeti tarafından sunulan 19.10.2022 tarihli kök rapor ile 07.12.2022 tarihli ek raporun sonuç bölümünde

* Nuh Naci Yazgan Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Medenî Usûl ve İcra İflâs Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Üyesi, e-posta: mokur@nny.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-0211-8187.

Makale Geliş Tarihi:30.01.2024

Makale Kabul Tarihi:18.03.2024

⇒ Atıf Şekli: Mustafa Okur “Bilirkişi Raporunda Taraf Beyanlarının Değerlendirilmesinin, Kayseri Bilirkişilik Bölge Kurulu'nun 2023/38 Disiplin Nolu Kararları Özelinde Bilirkişinin Disiplin Sorumluluğu Açısından İrdelenmesi”, *Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 19/1 (2024): 109-147.

⇒ Bu eser Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

“şüpheli ve şüpheli vekilinin iddiaları gerçeği yansıtmamakta” şeklinde ifadeye yer verilmiştir. Söz konusu ifadenin bilirkişilik mevzuatına aykırı olduğu iddia edilerek, bilirkişi raporlarını düzenleyen bilirkişiler hakkında başkaca aykırılık ve ihlal iddialarıyla birlikte 02.06.2023 tarihinde Kayseri Bilirkişilik Bölge Kuruluna şikâyetle bulunulmuştur. Kayseri Bilirkişilik Bölge Kurulunca 14.06.2023 tarih 2023/38 disiplin nolu karar ile bilirkişiler hakkında herhangi bir disiplin yaptırımının uygulanmasına yer olmadığına karar verilmiş; söz konusu karara yapılan itiraz da Kurulun 06.09.2023 tarih 2023/38 disiplin nolu kararı ile kesin olarak reddedilmiştir. Bu çalışmada bilirkişi raporlarında taraf beyanlarının değerlendirilmesinin disiplin yaptırımını gerektirip gerektirmediği, Kayseri Bilirkişilik Bölge Kurulunun 2023/38 disiplin nolu anılan kararlarına konu bilirkişi raporlarında yer verilen “şüpheli ve şüpheli vekilinin iddiaları gerçeği yansıtmamakta” şeklinde ifade özelinde incelenmiş ve bu yönden kurul kararları değerlendirilmiştir. Şikâyet dilekçesinde ileri sürülen ve Kurulca karara bağlanan diğer aykırılık iddiaları ise incelenmemiş, çalışmanın kapsamı dışında tutulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Bilirkişi, Bilirkişi Raporu, Bilirkişinin Şikâyeti, Bilirkişilik Bölge Kurulu, Bilirkişinin Disiplin Sorumluluğu.

EXTENDED ABSTRACT

An expert witness is a person who assists the judiciary in the understanding of the case by providing to judiciary with the special and technical information needed for the solution of the case subject to trial. Judges can apply for expert examination in cases where special and technical information is needed during the case process, prosecutors can apply during the investigation process. It was decided to conduct an expert examination in the investigation carried out by the Kayseri Chief Public Prosecutor's Office with the file number 2022/38541 for the crime of causing construction pollution and two experts were appointed on this matter. Two expert reports, the first report dated 19.10.2022 and the second report dated 07.12.2022, were submitted to the investigation file by two expert witnesses.

A complaint was filed against the expert witnesses to the Kayseri Expertise Regional Board on 02.06.2023, claiming that the basic principles and rules of expertise were violated and the report was prepared contrary to the legislation by expert witnesses in the first report dated 19.10.2022 and the second report dated 07.12.2022. One of the issues of the complaint is the statement written in the conclusion section of the expert reports as follows: "The allegations of the suspect and the suspect's attorney do not reflect the truth."

In the complaint made against the expert witnesses, all the statements and declarations of the suspect and the suspect's attorney in the investigation file were summarized such as no innovations or changes were made that would constitute the crime of causing construction pollution on the property after the building occupancy permit was issued by the complainant municipality and it was stated that all of them were real. This complaint was submitted to the Board as an attachment to the petition. It was stated that making unfounded and subjective comments about the defenses in the file, such as "the allegations of the suspect and the suspect's attorney do not reflect the truth" in the conclusion section of the expert reports, is wrong, misleading and contrary to the basic principles and rules of expertise, and it was requested that the necessary examinations and inspections be carried out.

Kayseri Expertise Regional Board decided that there is no need to impose any disciplinary sanctions with its decision dated 14.06.2023, meeting no 2023/8, discipline no 2023/38, decision no 2023/104. In the decision, it was stated that the defense of the expert witnesses was not consulted due to the subject of the claim and the absence of evidence. In the justification of the decision, some of issues that determined to be contrary to the project by expert reports were mentioned and also it was stated that an evaluation was made that it was stated that these issues do not overlap with the defenses and the issue intended in the expert reports was also related to these issues.

The complainant's attorney objected to the decision of the Kayseri Expertise Regional Board dated 14.03.2023, meeting No 2023/8,

discipline No 2023/38, decision no. 2023/104, stating that not to apply disciplinary sanction on 13.07.2023. It was stated that the decision was contrary to procedures, laws, precedent Board's decisions, the main purpose of the Expertise Law and the purpose of the existence of the Board. In the objection petition, it was stated that making a wrong decision by misjudging without even taking the defense of the expert witnesses would mean denial of the board's reason for existence and violation of the board's primary audit duty. The complainant's attorney's objection dated 13.07.2023 to the first Board decision was also flatly dismissed without making a new justification by the Kayseri Expertise Regional Board with the decision dated 06.09.2023, meeting no 2023/10, discipline no 2023/38, decision no. 2023/134, saying "with the justifications of the first decision".

In this study, whether the evaluation of party statements in expert reports requires disciplinary sanctions has been examined within the scope of the statement "the allegations of the suspect and the suspect's attorney do not reflect the truth" included in the expert reports that are the subject of the mentioned decisions of the Kayseri Expertise Regional Board with discipline no 2023/38 and Board's decisions were evaluated from this perspective.

Other allegations made in the complaint petitions and decided by the Board were not examined and were excluded from the scope of the study. The subject of research was examined and evaluated in terms of the disciplinary responsibility of the expert within the framework of the complainant's statements and decision justifications included in both Board decisions. It was concluded that including a statement such as "the allegations of the suspect and the suspect's attorney do not reflect the truth" in the expert reports is against the expert legislation and requires disciplinary sanctions, and in this respect, the board's decisions were not legitimate.

Keywords: Expert Witness, Expert's Report, Complaint to Expert Witness, Expertise Regional Board, Disciplinary Responsibility of Expert Witness.

GİRİŞ

Bilim ve teknolojiadaki gelişmeler, uyumsuzlukların her geçen gün daha karmaşık hale gelmesi, uyumsuzlukların çözümünde özel ve teknik bilgiye olan ihtiyacı artırmaktadır¹. Yargılama sürecinde ihtiyaç duyulan özel ve teknik bilgiyi ilgili yargı organına ileterek, uyumsuzluğun temelini teşkil eden vakıaların tespiti ya da açıklığa kavuşturulması bağlamında uyumsuzluğun çözümünde yargı organına yardımcı olan kişiye bilirkişi denir². Yargı organının takdirine bağlı olarak bilirkişi tarafından gerçekleştirilen, amacı sadece ihtiyaç duyulan bilgi ve görüşü sunarak hâkim ve savcuyu aydınlatmak olan inceleme yöntemine ise bilirkişi incelemesi denir³.

- ¹ Seyithan Deliduman, "Türk ve Alman Hukukunda Bilirkişilik", Medeni Usul ve İcra İflas Hukukçuları Toplantısı II-III, Eskişehir 3-5 Ekim 2003 ve 1-2 Ekim 2004 (Ankara: Türkiye Barolar Birliği, 2007), 260; Toraman 46; Saim Üstündağ, Medeni Yargılama Hukuku Cilt I-II (İstanbul: Nesil Matbaacılık, 2000), 740; Mustafa Okur, "Bilirkişi ve Bilirkişilik Uygulamasına Yöneltilen Eleştiriler". Kayseri Barosu Dergisi, 20 (2001): 11.
- ² Murat Atalı, İbrahim Ermenek ve Ersin Erdoğan, Medenî Usûl Hukuku (Ankara: Yetkin Yayınları, 2022), 526; Ömer Buğra Alihocagil, "Medeni Usul Hukukunda Bilirkişi Raporunun Hazırlanması ve Bilirkişi Raporuna İtiraz". Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, XXII/3-4 (2018): 550; Ramazan Arslan vd., Medenî Usul Hukuku, (Ankara: Yetkin Yayınları, 2021), 478; Ahmet Başözen, Kamulaştırma Bilirkişiliği (Ankara: Adalet Yayınevi, 2016), 1-2; Ali Cem Budak ve Varol Karaaslan, Medenî Usul Hukuku (İstanbul: Filiz Kitabevi, 2021), 302; Yahya, Türk Hukukunda Bilirkişilik (Ankara: Adalet Yayınevi, 2017), 31; İbrahim Ermenek vd., Bilirkişilik Temel Eğitimi Kaynak Kitabı, (Ankara: Deniz Ofset Matbaacılık, 2022), 73, 79, 81; Baki Kuru, Medenî Usul Hukuku El Kitabı Cilt 1 (Ankara: Yetkin Yayınları, 2020), 777; Okur, "Bilirkişi ve Bilirkişilik Uygulamasına Yöneltilen Eleştiriler", 11; Hakan Pekcanitez, Oğuz Atalay, Muhammet Özekes, Medenî Usûl Hukuku Ders Kitabı (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2019), 219; İlhan E. Postacıoğlu ve Sümer Altay, Medenî Usûl Hukuku Dersleri (İstanbul: Vedat Kitapçılık 2020), 713; Hakan Pekcanitez vd., Pekcanitez Usûl Medenî Usûl Hukuku, Cilt II (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık 2017), 1917; Süha Tanrıver, Medenî Usûl Hukuku Cilt I (Ankara: Yetkin Yayınları, 2021), 972-973; Süha Tanrıver, Hukukumuzda Bilirkişilik (Ankara: Yetkin Yayınları, 2017) 5, 26; Üstündağ, 740; Ali Kemal Yıldız, "Ceza Muhakemesi Hukukunda Bilirkişilik". Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, X/3-4 (2016): 275-276; Kamil Yıldırım, "Bilirkişi Delilinin Mukayeseli Hukuk ve Türk Hukukundaki Durumu", 75. Yaş Günün İçin Prof. Dr. Baki Kuru Armağanı, (Ankara: Türkiye Barolar Birliği, 2004) 835-836.
- ³ Şanal Görgün, Levent Börü ve Mehmet Kodakoğlu, Medenî Usûl Hukuku (Ankara: Yetkin Yayınları, 2022), 513; Başözen, 52; Ersin Erdoğan ve S. Hilal Üçüncü. "Bilirkişilik Kurumu ve Bilirkişi Raporunun Delil Değerine İlişkin Bazı Sorunlar". Ha-

Bütün yargı alanlarında uygulanan bilirkişilik kurumu adli yargıda ceza yargısı bakımından ise 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun "Bilirkişi İncelemesi" başlıklı ikinci bölümünde 62 ilâ 73. maddelerde, hukuk yargısı bakımından ise 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun "Bilirkişi İncelemesi" başlıklı beşinci bölümünde 266 ilâ 287. maddelerde düzenlenmiş; 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 31. maddesinde de HMK'nın ilgili hükümlerinin idari yargının konusuna giren davalarda da uygulanacağı belirtilmiştir. 24.11.2016 tarihinde yürürlüğe giren 6754 sayılı Birlikli Bilirkişilik Kanunu ile de bilirkişilerin nitelikleri, eğitimi, seçimi, denetimine ilişkin usul ve esasların belirlenmiş, bilirkişiliğin daha etkin ve kurumsal bir yapıya kavuşturulması amaçlanmış (BilK m. 1)⁴ ve Bilirkişilik Daire Başkanlığı, Bilirkişilik Danışma Kurulu ve Bilirkişilik Bölge Kurulları olmak üzere üç temel birim oluşturulmuştur.

Yargı sürecinde bilirkişilik o kadar önemlidir ki bilirkişinin yargı organına yaptığı açıklamalar, raporuyla sunduğu görüş, yargılama neticesinde verilecek karara doğrudan etki etmekte, adeta yargısal

cettepe Hukuk Fakültesi Dergisi, 10/1 (2020): 356; Ermenek vd., Bilirkişilik Temel Eğitimi Kaynak Kitabı, 79; Oğuz Polat ve A. Taner Güven, "İngiliz Amerikan ve Türk Hukukunda Bilirkişilik Uygulamalarının Karşılaştırılması". Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 119 (2015): 109; Barış Toraman, Medeni Usul Hukukunda Bilirkişi İncelemesi (6754 Sayılı Bilirkişilik Kanunu ile Getirilen Yenilikler Çerçevesinde) Ankara: Yetkin Yayınları, 2017), 69.

⁴ Adalet Komisyonu raporunda da temel amaç "...bilirkişilik alanında uygulamada yaşanan sorunlara çözüm getirmek maksadıyla, bilirkişilik temel ve alt uzmanlık alanlarının, bilirkişinin sahip olması gereken niteliklerinin, bilirkişilik etik kurallarının, bilirkişi rapor tekniklerinin belirlenmesi ile bilirkişi listelerinin oluşturulması ve denetimine kadar tüm süreci kapsayan etkin işleyen bir kurumsal yapının oluşturulması" şeklinde belirtilmiştir [Bilirkişilik Kanunu Tasarısı (1/687) ve Adalet Komisyonu Raporu (TBMM, Yasama Dönemi 26, Yasama Yılı 1, Sıra Sayısı: 388), s. 89]. Benzer hususlar geçmişte öğretilerde de "Olması gereken hukuk açısından, bilirkişilik yapacak kimselerin tamamının üst bir hukukî yapılanmanın çatısı altında toplanması suretiyle bilirkişiliğin kurumsallaşması sağlanacak olursa, hem davranış normlarının standardizasyonu hem de bilirkişilikte uygulanması uygulanacak disiplinler yaptırımların, sicillerin de tutulması suretiyle etkinliğin artırılması, disiplinler denetimin kolaylaştırılması ve bilirkişilik yapacakların durumlarının rahatlıkla izlenmesi gerçekleştirilmiş olur" şeklinde dile getirilmiştir (Süha Tanrıver, "Bilirkişinin Sorumluluğu". Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 56 (2005): 580-581).

karar üzerinde belirleyici olmaktadır⁵. Yargılama sistemi içinde çok ciddi bir işlevi olan, böylesine önemli bir müessesenin kötüye kullanılmasının önlenmesi, kurumsal bir yapıya kavuşturularak disipline edilebilmesi için bilirkişilerin sorumluluğuna ilişkin düzenlemelerin getirilmesi zorunludur⁶. Bilirkişilik kurumu yerine getirdiği işlev nedeniyle yargının en önemli unsurlarından birini teşkil ederken, aynı zamanda yargıda en çok sorun yaşanan alanların başında gelmekte, yaşanan sorunların büyük çoğunluğu ise ilgili mevzuattan değil, uygulamadan kaynaklanmaktadır⁷.

Bilirkişi ile yargı organı arasındaki ilişki kamusal bir ilişki, bilirkişilik görevi de kamusal bir görevdir⁸. Bilirkişilerin hukuki⁹, cezai¹⁰

- ⁵ Erdoğan ve Üçüncü, "Bilirkişilik Kurumu Ve Bilirkişi Raporunun Delil Değerine İlişkin Bazı Sorunlar", 356; Ermenek vd., Bilirkişilik Temel Eğitimi Kaynak Kitabı, 79; Haluk Konuralp, "Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları ve Bilirkişilik", Bilirkişilik Sempozyumu 9-10 Kasım 2001 (Ankara: Türkiye Barolar Birliği, 2001), 503; Süha Tanrıver, "Bilirkişinin Etik, Hukukî ve Cezaî Açılardan Sorumluluğu", Bilirkişilik Sempozyumu 9-10 Kasım 2001 (Ankara: Türkiye Barolar Birliği, 2001), 407; Tanrıver, Medenî Usûl, 1010; Fulya Teomete Yalabık, "Anglo-Amerikan ve Fransız Hukuklarında Bilirkişilik Kurumuna Genel Bakış", Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Hakan Pekcanitez'e Armağan, Özel Sayı (2014): 2155; Toraman 48.
- ⁶ Talat Canbolat, "Bilirkişilik Kanun Tasarı Taslağının İş Yargısı Yönünden Değerlendirilmesi". İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, 74/Özel Sayı (2016): 268; Tanrıver, "Bilirkişinin Etik, Hukukî ve Cezaî Açılardan Sorumluluğu", 406; Tanrıver, Bilirkişinin Sorumluluğu 133.
- ⁷ Başözen, 2; Canbolat, "Bilirkişilik Kanun Tasarı Taslağının İş Yargısı Yönünden Değerlendirilmesi", 267; Deliduman, "Türk ve Alman Hukukunda Bilirkişilik", 262; Gökhan Karaburun, "Karar Örnekleriyle Yargıtay'ın Bilirkişiliğe Bakışı ve Bilirkişiliğin Sorunları". Adli Tıp Bülteni, 22/3 (2017): 200; Abdurrahim Karslı, Medeni Muhakeme Hukuku (İstanbul: Filiz Kitabevi, 2020), 597.
- ⁸ Hüseyin Melih Çakır, 6754 Sayılı Bilirkişilik Kanunu Kapsamında Bilirkişinin Disiplin Sorumluluğu (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2019), 28; Mustafa Kılıçoğlu, 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu El Şerhi (İstanbul: Legal Yayıncılık, 2012), 1163; Tanrıver, Hukukumuzda Bilirkişilik 51; Teomete Yalabık, "Anglo-Amerikan ve Fransız Hukuklarında Bilirkişilik Kurumuna Genel Bakış", 2131; Ejder Yılmaz, Hukuk Muhakemeleri Kanun Şerhi (Ankara: Yetkin Yayınları 2013), 1269; Fatih Zora, Anglo Amerikan Hukuku ile Karşılaştırmalı Olarak Medenî Usûl Hukukunda Bilirkişilik (Ankara: Adalet Yayınları, 2022), 31-32. Bilirkişiliğin kamusal bir faaliyet olduğu kabul edilmekle beraber bir görüş bilirkişiyi kamu görevlisi olarak kabul ederken (Tanrıver, "Bilirkişinin Sorumluluğu", 592; Tanrıver, Hukukumuzda Bilirkişilik 51, 71; Alkan, 36) diğer görüş bilirkişinin kamu görevlisi olmadığı yönündedir (Çakır, 29; Zora, 31-32).
- ⁹ Bilirkişilerin hukuki sorumluluğu konusunda onların bir anlamda hâkimin yardımcısı olma nitelikleri de dikkate alınarak hakimlerin hukuki sorumluluğuna benzer bir yöntem izlenerek birinci derecede devletin sorumlu olduğu kabul edilmiştir⁹. "Bilirkişinin hukuki sorumluluğu" başlıklı HMK m. 285'e göre bilirki-

ve disiplin sorumluluğu bulunmaktadır¹¹. 6754 sayılı Bilirkişilik Kanunu ve buna dayanılarak çıkarılan Bilirkişi Yönetmeliği¹² ile getirilen en önemli yeniliklerden birisi bilirkişinin denetim ve disiplinine ilişkin kurallardır. Bilirkişilik mevzuatı çerçevesinde bilirkişilere disiplinler yaptırımlar uygulanabilmekte, bu konuda verilen kararlara karşı bölge kurulu kararı nezdinde itiraz yoluna gidilebilmekte, itiraz üzerine verilen kararlara karşı da idari yargıda iptal davası açılabilir (BilK m. 15).

Bu çalışmada inceleme konusu bölge kurulu kararlarından doğrudan alıntı yapmak suretiyle önce bilirkişi raporlarının sunulduğu soruşturma dosyasına konu olayın özetine, sonra bilirkişi raporlarının sonuç bölümünde "şüpheli ve şüpheli vekilinin iddiaları gerçeği yansıtmamakta" şeklinde ifade yer verilmesinin bilirkişinin disiplin sorumluluğunu doğuracağına ilişkin bilirkişi şikayetinin özetine, son-

şinin kasten veya ağır ihmal suretiyle düzenlemiş olduğu gerçek raporun hükme esas alınması nedeniyle zarara uğrayanlar bu zararın tazmini için Devlete karşı tazminat davası açabilir; Devlet de ödediği tazminat için bilirkişiye rücu eder (HMK m. 286-287; BilY m. 58, III).

¹⁰ Bilirkişiler Türk Ceza Kanunu açısından kamu görevlisidir (HMK m. 284; BilY m. 58). Mesleği ne olursa olsun bilirkişinin ceza kanunu anlamında kamu görevlisi sayılması, bilirkişilik görevi ve bu görevin yerine getirilme süreci ile sınırlıdır (Alihocagil, "Medeni Usul Hukukunda Bilirkişi Raporunun Hazırlanması ve Bilirkişi Raporuna İtiraz", 550-551; Pekcanitez, Atalay ve Özkes, 417; Pekcanitez vd., Pekcanitez Usûl Medenî Usûl Hukuku Cilt III,1946). Bilirkişiler gerçeğe aykırı bilirkişilik yapma (TCK m. 276), bilirkişilik görevini yapmaktan ihmal veya gecikme gösterme suretiyle görevi kötüye kullanma (TCK m. 257, I), görevin gereklerine aykırı hareket etme suretiyle görevi kötüye kullanma (TCK m. 257, II), kişisel verilerin kaydedilmesi (TCK m. 135), kişisel verileri hukuka aykırı olarak verme (TCK m. 136), suç bildirmeme (TCK m. 279), suç delillerini yok etme, gizleme veya değiştirme (TCK m. 281), irtikap (TCK m. 250), rüşvet alma (TCK m. 252) suçlarının faili olabileceklerdir (Oktay Alkan. Bilirkişinin Disiplin Sorumluluğu (Ankara: Yetkin Yayınları, 2022), 58-61; Gökhan Çayan, Medeni Usul Hukukunda Bilirkişilik Müessesesi (İstanbul: Legal Yayıncılık, 2013), 128; Karaburun, "Karar Örnekleriyle Yargıtay'ın Bilirkişiliğe Bakışı ve Bilirkişiliğin Sorunları", 205-206; Karşlı 618; Tanrıver, Hukukumuzda Bilirkişilik, 160-166; Tanrıver, Medenî Usûl, 1086-1088; Yılmaz, Şerh 1287). Bilirkişiye karşı görevi nedeniyle işlenen suçlarda da fail kamu görevlisine karşı suç işlemiş gibi cezalandırılacaktır (Karaburun, "Karar Örnekleriyle Yargıtay'ın Bilirkişiliğe Bakışı ve Bilirkişiliğin Sorunları", 204-205; Tanrıver, Hukukumuzda Bilirkişilik, 158-159; Tanrıver, Medenî Usûl, 1084; Bilge Umar, Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi (Ankara: Yetkin Yayınları, 2014), 828).

¹¹ Çayan, 128; Karşlı 618; Görgün, Börü ve Kodakoğlu, 534-535; Yıldırım 837-838. Ayrıntılı bilgi için bkz. Tanrıver, Hukukumuzda Bilirkişilik, 145-169; Tanrıver, Medenî Usûl, 1069-1088.

¹² RG: 3.8.2017, S. 30143

ra söz konusu şikayetle ilgili olarak disiplin yaptırımının uygulanmasına yer olmadığına ilişkin ilk bilirkişilik bölge kurulu kararı özetine, akabinde ilk kurul kararına itiraz özetine, devamında itirazın reddine ilişkin ikinci bilirkişilik bölge kurulu kararı özetine yer verilmiş ve son olarak da bilirkişilik bölge kurulu kararları belirlenen amaç çerçevesinde değerlendirilerek sonuç bölümüyle çalışma sonlandırılmıştır.

I. OLAYIN ÖZETİ

Bilirkişi raporlarının sunulduğu soruşturma dosyasına konu olayın özeti şöyledir: “Kayseri Cumhuriyet Başsavcılığının 2022/38541 soruşturma sayılı dosyasının incelenmesinde; müşteki _____ Belediye Başkanlığı vekili tarafından 15.06.2022 tarihinde, _____' ait _____ Parsel numaralı taşınmazda bulunan yapının çatı ve bahçe kısmında ruhsat ve eklerine aykırı imalat ve izinsiz yapılaşma tespit edilmesi üzerine _____ hakkında TCK 184 maddesi kapsamında tanımlanan İmar Kirliliğine Neden Olma suçundan suç duyurusunda bulunduğu, Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından _____'a ait söz konusu taşınmazda bulunan yapı ile ilgili olarak ruhsat ve eki projelerine aykırılık bulunup bulunmadığının tespiti amacıyla ... dosyanın iki kişilik bilirkişi heyetine teslim edildiği, her iki bilirkişi tarafından 20.10.2022 tarihinde 10 sayfadan ibaret Bilirkişi Heyet Raporunun soruşturma dosyasına ibraz edildiği, ayrıca bilirkişiler tarafından 07.12.2022 tarihinde 4 sayfadan ibaret Ek Bilirkişi Heyet Raporunun soruşturma dosyasına ibraz edildiği...Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yapılan soruşturma neticesinde _____'a atılı eylemin 8 yıllık dava zamanaşımının son bulduğu gerekçesiyle kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verildiği, müşteki belediye vekili tarafından karara yapılan itirazın Kayseri 4.Sulh Ceza Hâkimliği tarafında reddine karar verildiği, böylece kararın 10.03.2023 tarihinde kesinleştiği tespit edilmiştir”¹³.

¹³ Kayseri Bilirkişilik Bölge Kurulu, 14.06.2023, T. 2023/8, D. 2023/38, K. 2023/104, 5-6.

II. BİLİRKİŞİLİK KURULUNA YAPILAN 02.06.2023 TARİHLİ ŞİKAYET

Soruşturma dosyasında şüpheli hakkında verilen kovuşturmayaya yer olmadığı kararının kesinleşmesinden sonra, şüpheli vekili tarafından soruşturma dosyasına bilirkişi heyeti tarafından sunulan 19.10.2022 tarihli kök rapor ile 07.12.2022 tarihli ek raporda bilirkişilik temel ilke ve kurallarının ihlal edildiği, bilirkişilerce mevzuata aykırı rapor düzenlendiği iddia edilerek bilirkişiler hakkında gerekli inceleme ve denetimlerin yapılması için Kayseri Bilirkişilik Bölge Kurulu'na 02.06.2023 tarihinde şikayette bulunulmuştur.

Şikayetçi vekilinin Bilirkişilik Bölge Kuruluna ilettiği şikayet konularından birisi bu çalışmanın konusunu oluşturan, bilirkişi raporlarında yer verilen "şüpheli ve şüpheli vekilinin iddiaları gerçeği yansıtmamakta" şeklindeki ifadedir. İnceleme konumuzu teşkil eden söz konusu şikayet konusuna ilişkin olarak şikayet dilekçesinde şu açıklamalara yer verilmiştir: "Kayseri Cumhuriyet Bassavcılığımın 2022/38541 nolu dosyasıyla müvekkil hakkında imar kirliliğine neden olma suçundan dolayı açılan soruşturmada müvekkilin 29.06.2022 tarihli kolluk ifadesi (EK-3) ve 17.08.2022 tarihli dilekçesi (EK-4) ile 01.08.2022 tarihli beyan dilekçemde (EK-5) özetle müvekkile ait taşınmazındaki inşaat faaliyetlerinin tamamının 25.05.2009 tarihi ile 2013/Temmuz arasında gerçekleştirildiğini; inşaat faaliyetlerinin tamamının müşteri belediye tarafından gerekli inceleme ve kontroller yapıldıktan sonra verilen 19.07.2013 tarihli yapı kullanma izin belgesi ile onaylandığını; yapı kullanma izin belgesi verildikten sonra taşınmazda imar kirliliğine sebebiyet verme suçu teşkil edecek herhangi bir yenilik ve değişiklik yapılmadığını; taşınmazın mesken verildiği şekliyle yıllardır aynen muhafaza edildiğini; kaldı ki 25.05.2009 tarihi ile 2013/Temmuz arasında gerçekleştirilen inşaat faaliyetleriyle ilgili olarak 8 yıllık zamanaşımı süresinin de yıllar önce dolduğunu ifade etmiştik. Soruşturma dosyasında bunların dışında başkaca bir ifade ve beyanımız bulunmamakta olup, söz konusu ifade ve beyanlarımızın tamamı doğrudur gerçektir. Soruşturma dosyasına 22.08.2022 tarihli dilekçe (EK-6) ekinde sunmuş olduğumuz, değerlendirilmesi için savcılıkça bilirkişiye iletilen, Bilgisayar Mühendisi

_____ tarafından hazırlanan, 63 sayfalık, 22.08.2022 tarihli uzman görüşü raporu ile de söz konusu ifade ve beyanlarımızın doğruluğu, gerçekliği bilimsel verilere dayalı olarak kesin bir şekilde ortaya konulmuştur. Kök bilirkişi ve ek bilirkişi raporunda 29.06.2022 tarihli kolluk ifadesi, 01.08.2022 tarihli beyan dilekçemiz ve 22.08.2022 tarihli uzman görüşü raporundaki ifade beyan ve tespitlerin aksine herhangi bir ifade ve değerlendirmeye yer verilmemiş; bunların büyük çoğunluğu bilirkişiler tarafından da satır aralarında da olsa, dolaylı da olsa kabul edilmiştir. Soruşturma dosyasındaki ifade ve beyanlarımız tümüyle gerçeği yansıttığı halde kök bilirkişi raporu ve ek bilirkişi raporunun sonuç bölümünde "şüpheli ve şüpheli vekilinin iddiaları gerçeği yansıtmamakta" şeklinde savunmalarımızla ilgili takdiri yorumda bulunulmuş; soyut, yanıltıcı, dayanaksız, çok yanlış ve dosya içeriği ve maddi gerçeklerle hiçbir şekilde uyuşmayan sübjektif bir kanaate yer verilerek ilke ve kurallar ağır bir şekilde ihlal edilmiştir. Sonuç bölümünde böyle çok yanlış bir değerlendirmeye yer veren bilirkişiler soruşturma dosyasındaki hangi beyan ve ifademizin gerçeği yansıtmadığını da haliyle raporunda gösterememiş, böylece rapor dayanaklarının ve gerekçesinin gösterilmesi gerektiği yönündeki Rehber İlkeler m. 13 ve 31'de ihlal edilmistir. Kaldı ki beyan ve ifadelerimizi gerçeği yansıtmasa bile bilirkişilerin 'şüpheli ve şüpheli vekilinin iddiaları gerçeği yansıtmamakta" şeklinde bir ifade kullanması mümkün olmayıp, her ne suretle olursa olsun bu tür ifadeler kullanılması ilgili mevzuatın ihlali anlamına gelecektir. Zira Rehber İlkeler m. 10'da bilirkişinin kendisini görevlendiren mercii talep etse dahi iddia ve savunmaları inceleyerek her ne nedenle olursa olsun bunlarla ilgili yorumda bulunamayacağı, iddia ve savunmaya yorumlayacak ve değerlendirecek olanın görevlendirmeyi yapan mercii kendisi olduğu çok açık kesin ve tartışmasız bir şekilde düzenlenmiştir. Ayrıca Bilirkişilik Kanun m. 3, I ve Bilirkişilik Yönetmeliği m. 5, I'de bilirkişinin görevini dürüstlük kuralları çerçevesinde, tarafsız ve objektif olarak yerine getirmekle yükümlü olduğu temel bir ilke olarak düzenlenmiş; yine Rehber ilkelerde raporun dayanaklarının bilimsel verilere uygun olarak göstermesi (m.13); kesinlikle takdiri değerlendirmelerde bulunulmaması, somut durum tüm açıklığı ile anlatıldıktan sonra yorum ve takdirin görevlendirmeye yapan makama bırakılması

(m.15) gerektiğine ilişkin emredici hükümlere de yer verilmiştir. Görüldüğü üzere her iki raporda tüm bu hususlara aykırı davranılarak dürüstlük, tarafsızlık ve objektiflik temel ilkeleriyle birçok Rehber ilke ihlal edilmiştir¹⁴.

III. DİSİPLİN YAPTIRIMI UYGULANMASINA YER OLMADIĞINA İLİŞKİN 14.06.2023 TARİHLİ İLK KURUL KARARI

02.06.2023 tarihli bilirkişi şikayeti ile ilgili olarak Kayseri Bilirkişilik Bölge Kurulu'nun 14.06.2023 tarih, 2023/8 toplantı, 2023/38 disiplin, 2023/104 karar nolu kararı ile disiplin yaptırımını uygulanmasına yer olmadığına karar verilmiştir. Karar verilirken şikayet edilen bilirkişilerin savunmasına başvurulmamıştır. Bu husus kararda "İddia konusu ve delil durumu itibarıyla ihbar edilen bilirkişilerin savunmalarına başvurulmamıştır" şeklinde belirtilmiştir¹⁵.

Söz konusu kararda inceleme konumuzu teşkil eden şikayet konusu iddia hakkında disiplin yaptırımını uygulanmamasına gösterilen gerekçe "...her ne kadar bilirkişi raporlarının sonuç kısmında 'şüpheli ve şüpheli vekilinin iddiaları gerçeği yansıtmamakta' şeklindeki ifadeye yer verilmiş ise de, soruşturma dosyasında şüpheli sıfatıyla ifadesi alınan _____ gerek ifadesinde gerekse dosyaya bizzat veya vekili tarafından sunduğu dilekçelerde söz konusu yapıda ruhsata veya projeye aykırılık bulunmadığını, yapı kullanım belgesi aldıktan sonra herhangi bir ilave veya değişiklik olmadığını savunmuştur. Oysa bilirkişi raporları, soruşturma dosyasında toplanan diğer deliller ve uydu fotoğraflarından söz konusu yapıda projeye aykırılıklar tespit edildiği, şöyle ki projede garaj binası ve müstemilat binası bulunmadığı halde fiili durumda garaj binası ve müstemilat binasının bulunduğu, onaylı mimarı projeye aykırı olarak bodrum katta pencere, mutfak ve odaların bulunduğu, çatı katının mimari projede bir oda şeklinde planlandığı halde fiili durumda ise 3 oda, hol ve banyo olarak kullanıldığı, özellikle müstemilat binasını yapı kullanım izin belgesi alındıktan sonra 31.05.2014 tarihindeki uydu görüntülerinde yer aldığının tespit edildiği, dolayısıyla projeye aykırı

¹⁴ Kayseri Bilirkişilik Bölge Kurulu, 14.06.2023, T. 2023/8, D. 2023/38, K. 2023/104, 2.

¹⁵ Kayseri Bilirkişilik Bölge Kurulu, 14.06.2023, T. 2023/8, D. 2023/38, K. 2023/104. 5.

olarak tespit edilen bu hususların _____'un savunmalarıyla örtüşmediği, bilirkişi raporlarında kast edilen hususun da buna yönelik olduğu değerlendirilmiştir” şeklindedir¹⁶.

IV. İLK KURUL KARARINA YÖNELİK 13.07.2023 TARİHLİ İTİRAZ

Şikayetçi vekili tarafından bilirkişiler hakkında disiplin yaptırımının uygulanmasına yer olmadığına ilişkin Kayseri Bilirkişilik Bölge Kurulu'nun 14.03.2023 tarih, 2023/8 toplantı, 2023/38 disiplin, 2023/104 karar nolu kararına 13.07.2023 tarihinde itiraz edilmiş, özetle şu ifadelere yer verilmiştir: “Kayseri Bilirkişilik Kurulu'nun 14/06/2023 tarih ve 2023/8 Toplantı, 2023/38 Disiplin ve 2023/104 sayılı kararının usul ve yasalara, emsal Bölge Kurul kararlarına, Bilirkişilik Kanunu'nun temel amacına ve kurulun varlık sebebine aykırı olduğunu, şikayet dilekçesinin yeterince incelenmeden ve değerlendirilmeden karar verildiği... Bilirkişilik Bölge Kurulunca bilirkişiler hakkında disiplin cezası verilmesi gerekirken, hukuka aykırı olarak bilirkişilerin savunmasının dahi alınmadan ‘Disiplin Yaptırımının Uygulanmasına’ yer olmadığına dair karar verildiği, kurulca bilirkişilerin savunması alındıktan sonra disiplin yaptırımı uygulanması gerekirken zanla hareket ederek niyet okuyuculuğu yapıldığı, kök rapor ve ek rapor sonuç bölümünde ‘şüpheli ve şüpheli vekilinin iddiaları gerçeği yansıtmamakta’ şeklindeki dayanaksız, yanıltıcı, yanlış, subjektif bir kanaate yer verilerek takdir yorumda bulunulması, özel ve teknik bilgi dışında açıklama yapılması, taraf gibi davranılması dürüstlük, tarafsızlık ve objektiflik temel ilkesinin ihlali olduğu... bilirkişilerin niyet ve kastından hareketle aykırılıklarla ilgili bir takım kararlar tesis edilmeye çalışmasının kurulun varlık sebebinin inkarı, kurulun asli denetim görevinin ihlali anlamına geldiğinden bahisle hukuka aykırı kurul kararının kaldırılmasının talep edildiği...”¹⁷.

¹⁶ Kayseri Bilirkişilik Bölge Kurulu, 14.06.2023, T. 2023/8, D. 2023/38, K. 2023/104, 6-7.

¹⁷ Kayseri Bilirkişilik Bölge Kurulu, 06.09.2023, T. 2023/10, D. 2023/38, K. 2023/134, 1-2.

V. İTİRAZIN REDDİNE İLİŞKİN 06.09.2023 TARİHLİ İKİNCİ KURUL KARARI

Şikayetçi vekilinin Kayseri Bilirkişilik Bölge Kurulu'nun 14.03.2023 tarih, 2023/8 toplantı, 2023/38 disiplin, 2023/104 karar nolu kararına yapmış olduğu 13.07.2023 tarihli itiraz da Kayseri Bilirkişilik Bölge Kurulu'nun 06.09.2023 tarih, 2023/10 toplantı, 2023/38 disiplin, 2023/134 karar nolu kararı ile kesin olarak reddedilmiştir. Kurulun şikayet konusu ile ilgili vermiş olduğu bu ikinci kararda şikayet ve itiraz konularına ilişkin olarak herhangi bir gerekçe gösterilmemiş "ilk kararımızdaki gerekçelerle" denilerek itirazın kesin olarak reddine karar verilmiştir¹⁸.

VI. BİLİRKİŞİLİK BÖLGE KURULU KARARLARININ BİLİRKİŞİNİN DİSİPLİN SORUMLULUĞU AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Aşağıda bilirkişinin disiplin sorumluluğu hakkında genel birtakım bilgiler verildikten sonra, inceleme konusu somut olay özelinde, kurul kararlarında verilen bilgiler çerçevesinde, bilirkişi raporlarının sonuç bölümünde yer verilen "şüpheli ve şüpheli vekilinin iddiaları gerçeği yansıtmamakta" ifadesi bilirkişilik temel ve etik ilkeleri açısından incelenecek ve 2023/38 disiplin nolu kural kararları bilirkişinin disiplin sorumluluğu açısından irdelenecektir.

A. Genel Olarak Bilirkişinin Disiplin Sorumluluğu

Bilirkişilik Kanunu ve Yönetmeliğinde bilirkişinin disiplin sorumluluğuna ilişkin kurallara yer verilmiştir. Bilirkişilik mevzuatına aykırı olarak bilirkişilik faaliyetinde bulunarak disiplin suçu işlediği bilirkişilik mevzuatı çerçevesinde yürütülecek denetim süreci sonunda tespit edilen bilirkişilere, mevzuatın öngördüğü cezalar yetkili kurullarca disiplin yaptırımı olarak uygulanacaktır. Bilirkişilik mevzuatı kapsamında gerçekleştirilecek denetim süreci ve uygulanacak disiplinler yaptırımlar dışında, bir meslek odasına bağlı olarak çalışan veya ka-

¹⁸ Kayseri Bilirkişilik Bölge Kurulu, 06.09.2023, T. 2023/10, D. 2023/38, K. 2023/134, 2.

muda memur olarak çalışan bilirkişiler hakkında bağlı buldukları oda veya kamu kuruluşu tarafından kendi mevzuatları çerçevesinde disiplin soruşturması yürütülmesi ve mesleki disiplin yaptırımlarının uygulanması da mümkün olabilecektir¹⁹.

Bilirkişilik Kanunu'nda bilirkişilik hizmetlerinin ilgili mevzuata uygun olarak yerine getirilmesini sağlamak (m. 8, I-a) ve ilgili mevzuat çerçevesinde bilirkişilerin denetimini yapmak (m. 8, I-d) bilirkişilik bölge kurullarının görevleri arasında sayılmış; bilirkişilerin görevleriyle ilgili tutum ve davranışları ile hazırladıkları raporların ilgili mevzuata uygunluğu bakımından resen veya başvuru üzerine denetleneceği (m. 14, I) belirtilmiştir. Söz konusu düzenlemelerdeki "ilgili mevzuat" ifadesinden sadece Bilirkişilik Kanunu ve Bilirkişilik Yönetmeliği değil, bilirkişilerin uymakla yükümlü olduğu kurulların tamamı anlaşılmalıdır²⁰. Nitekim Bilirkişilik Yönetmeliği'nde bölge kurulunun görevleri arasında bilirkişilik hizmetlerinin ilgili mevzuata ve belirlenen ilkelere uygun olarak yerine getirilmesini sağlamak (m. 21, I-a), ilgili mevzuat ve bakanlığın düzenleyici işlemleri ile belirlediği ilkeler çerçevesinde bilirkişilerin denetimini yapmak (m. 21, I-d) sayıldıktan sonra, bölge kurullarının bilirkişi raporlarının kanun, tüzük, yönetmelik ve genelgede gösterilen usul ve esaslara uygun hazırlanıp hazırlanmadığı ile Daire Başkanlığı tarafından belirlenen rehber ilkelerle²¹ bağdaşır bağdaşmadığı hususlarını resen veya başvuru üzerine denetleyeceği (m. 59, I; m. 60, I) açıkça belirtilmiştir.

Bilirkişilik Kanunu'nun "Bilirkişilik sicilinden ve listesinden çıkarılma" başlıklı 13. maddesi ile Bilirkişilik Yönetmeliği'nin "Sicil ve listeden çıkarılma" başlıklı 48. maddesinde doğrudan adlandırılmasına da bir anlamda bilirkişinin disiplin sorumluluğu düzenlenmiş, disiplin suçu teşkil eden durumlar ile uygulanabilecek disiplinler yaptırımlar

¹⁹ Çayan, 133; Tanrıver, Hukukumuzda Bilirkişilik, 158; Tanrıver, Medenî Usûl, 1082-1083.

²⁰ Ermenek vd., Bilirkişilik Temel Eğitimi Kaynak Kitabı, 118-119.

²¹ Bilirkişilerin Uyacağı Rehber İlkeler ve Bilirkişi Raporlarında Bulunması Gereken Standartlar için bkz. <https://bilirkisilik.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/bilirkisilerin-uyacagi-rehber-ilkeler-ve-bilirkisi-raporlarinda-bulunmasi-gereken-standartlar26032021121159>, et: 22.12.2023.

belirlenmiştir²². Söz konusu düzenlemelere göre, bilirkişiliğe kabul şartlarının kaybedilmesi veya sicile kabul tarihinde gerekli şartların bulunmadığının sonradan tespit edilmesi (BilK m. 13, I-a; BilY m. 48, I-a), kanuni bir sebep olmaksızın bilirkişilik yapmaktan kaçınılması veya raporun belirlenen süre içinde mazeretsiz olarak verilmemesi (BilK m. 13, I-b; BilY m. 48, I-b), bilirkişilik görevinin gerektirdiği etik ilkelerle bağdaşmayan, güven duygusun sarsıcı tutum ve davranışlarda bulunulması (BilK m. 13, I-c; BilY m. 48, I-c), temel ilkelerine aykırı bilirkişilik faaliyetinde bulunulması (BilK m. 13, I-ç; BilY m. 48, I-ç) disiplin suçu teşkil etmektedir.

Bilirkişilik görevinin ilgili mevzuatça amaçlanan, görevlendirmeyi yapan mercii tarafından beklenen şekilde gerçekleşebilmesi bilirkişilik temel ve etik ilkelerine uyulmasına bağlıdır²³. Bilirkişinin sağladığı uzmanlık bilgisiyle yargı mercii aydınlatıyor, bir şekilde yargı organına rehberlik ediyor olması bilirkişinin temel ve etik kurallara uymasını zorunlu kılar²⁴. Bu nedenle bilirkişilik faaliyetinin temel ve etik ilkelere aykırı olarak yürütülmesi bir disiplin suçu olarak kabul edilmiştir.

Bilirkişilik temel ilkeleri “Temel ilkeler” başlıklı Bilirkişilik Kanunu’nun 3. maddesi ile Yönetmeliğin 5. maddesinde²⁵; etik ilkeler ise Yönetmeliğin “Temel ve Etik İlkeler” başlıklı ikinci bölümünde 7 ilâ 14. maddelerde düzenlenmiştir. Bilirkişilik temel ve etik ilkelerinin ihlal edilmesi bilirkişinin disiplin sorumluluğunu doğurur.

²² Ermenek vd., Bilirkişilik Temel Eğitimi Kaynak Kitabı, 120; Çakır, 34, 102; Pekcanitez, Atalay ve Özekes, 417.

²³ Ermenek vd., Bilirkişilik Temel Eğitimi Kaynak Kitabı, 96; Toraman, 495.

²⁴ Ermenek vd., Bilirkişilik Temel Eğitimi Kaynak Kitabı, 96.

²⁵ “Temel ilkeler” başlıklı bu düzenlemelere göre, Buna göre “Temel ilkeler” başlığı altında düzenlenen hususlara aykırı davranılır, bilirkişilik görevi dürüst, bağımsız, tarafsız (objektif) bir şekilde yerine getirilmez; özel ve teknik bilgi gerektiren hususlar dışında açıklama yapılır; hukuki nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunur; bilirkişilik görevi kısmen veya tamamen başkasına devredilir; sır saklama yükümlülüğü ihlal edilirse bilirkişi tarafından BilK m. 13, I-ç; BilY m. 48, I-ç hükümlerinde düzenlenen temel ilkelere aykırı bilirkişilik faaliyetinde bulunulması şeklindeki disiplin suçu işlenmiş olacak ve bilirkişiye ihlalin ağırlığına göre uyarma, bir yıla kadar geçici süreyle listeden çıkarma veya sicilden ve listeden çıkarma (BilK-K m. 13, I-II; BilY m. 62, II-III).

Bilirkişilik mevzuatına göre disiplin suçu teşkil eden bu fiil ve davranışların gerçekleşmesi halinde ise Bilirkişilik Bölge Kurulu tarafından ihlalin niteliğine²⁶ göre sicilden ve listeden çıkarma, bir yılı kadar geçici süreyle listeden çıkarma veya uyarma cezası şeklindeki disiplin yaptırımların uygulanması gerekir (BilK m. 13, I-II; BilY m. 62, II-III; m. 63, II)²⁷. İhlalin gerçekleştiği dosya kapsamında sabit olmuştusa kurulun disiplin cezasının uygulanmamasına karar vermesi mümkün değildir²⁸. Bununla birlikte bilirkişilik bölge kurulunun üç disiplin cezasından birinin uygulanması konusunda takdir yetkisi bulunmaktadır²⁹. Takdir yetkisi kullanılırken ihlalin niteliği, ağırlık derecesi dikkate alınmalıdır³⁰. Yine takdir yetkisi kapsamında ihlalin sayısı dikkate alınabileceği gibi, tekerrür söz konusu ise 657 sayılı Kanun'un 125. kaddesinin ikinci fıkrası kıyasen uygulanarak önceki cezadan daha ağır bir ceza verme yoluna da gidilebilir.

Bilirkişi hakkında başlatılacak disiplin soruşturmasında, bölge kurulu başkanı veya onun belirleyeceği bir kurul üyesi tarafından gerekli inceleme ve araştırma yapılır, deliller toplanır, gerekli görülen kimselerin beyanları alınır ve inceleme neticesinde hazırlanacak

²⁶ Bilirkişilik Kanunu m. 13, II ve Bilirkişilik Yönetmeliği m. 62, III'deki "İhlalin niteliği" kavramının bilirkişilerin hangi fiiline karşılık hangi disiplin cezasının verileceğini öngörebilmelerine olanak vermediği, bu yönüyle suç ve cezada kanunilik ilkesine aykırılığının düşünülebileceği ifade edilmiştir (Çakır, 122).

²⁷ Uzmanlık alanında listeye kayıtlı bilirkişi bulunmaması nedeniyle 50. maddenin dördüncü fıkrasına göre liste dışından görevlendirilen sicil ve listeye kayıtlı olmayan bilirkişiler ile listeye kayıt olmaktan muaf olan bilirkişilerin temel ve etik ilkelere aykırı olarak bilirkişilik faaliyetinde bulduklarının tespiti halinde bölge kurulu tarafından resen veya başvuru üzerine yapılacak inceleme ve denetim neticesinde bu kişiler hakkında 'bilirkişilik yapmaktan yasaklanma' şeklinde disiplin yaptırımının uygulanmasına karar verilir (BilY m. 62, IV). Sicile kayıtlı olmayanlar bakımından "bilirkişilik yapmaktan yasaklanma" biçiminde tek bir disiplin cezasının öngörülmesinin ölçülülük ilkesine aykırı olduğu, temel ve etik kurallara çok hafif bir aykırılığın bile bilirkişilikten tümüyle yasaklanma biçiminde bir ölçüsüz bir sonucu doğuracağı ifade edilmiştir (Çakır, 124).

²⁸ Adli yaptırımlara ilişkin çıkarılan af kanunlarının bile verilen disiplin cezalarını etkilemeyeceği, disiplin cezalarının ortadan kaldırılabilmesi için konuya ilişkin özel düzenleme yapılmasının gerektiği yönünde görüşler vardır (bkz. Alkan, 74).

²⁹ Öğretide kurula sınırları belirlenmemiş bir takdir yetkisi tanınmasının hukuki belirlilik ilkesi açısından Anayasa'ya aykırı olduğu ileri sürülmüştür (bkz. Çakır, 115).

³⁰ Tanrıver, Hukukumuzda Bilirkişilik, 142; Tanrıver, Medenî Usûl, 1081.

rapor bölge kuruluna sunulur (BilY m. 61, I). Bilirkişilik bölge kurulu bilirkişi hakkındaki iddiaları ciddi bulmazsa disiplin yaptırımının uygulanmasına yer olmadığına karar vererek soruşturmayı sonlandırır; iddiaları ciddi bulursa bilirkişiden bir hafta içinde yazılı savunma yapmasını ister ve ihlale kanaat getirirse uyarma, bir yılı kadar geçici süreyle listeden çıkarma veya sürekli sicil ve listeden çıkarılma şeklinde bir disiplin yaptırımı uygulanmasına, aksi takdirde disiplin yaptırımı uygulanmasına yer olmadığına karar verir (BilY m. 63, I-II).

B. Şikayete Konu İfadenin Bilirkişilik Temel Ve Etik İlkeleri Açısından İncelenmesi

Yukarıda görüldüğü üzere bilirkişilik mevzuatında düzenlenen temel ve etik ilkelere aykırı bilirkişilik faaliyetinde bulunulması bir disiplin suçu olup (BilK m. 13, I-c ve ç; BilY m. 48, I-c ve ç) yapılacak denetim neticesinde suçun işlendiğine kanaat getirilmesi halinde bölge kurulu tarafından uyarma, bir yıla kadar sicil ve listeden geçici çıkarılma veya sicil ve listeden sürekli çıkarılma şeklindeki üç disiplin yaptırımından birinin uygulanmasına karar verilmesi gerekir (BilK m. 13, I-II; BilY m. 62, II-III).

İnceleme konumuz açısından bilirkişi raporlarının sonuç bölümünde yer verilen “şüpheli ve şüpheli vekilinin iddiaları gerçeği yansıtmamakta” şeklindeki ifadenin bilirkişilik mevzuatına aykırı olduğu belirtilerek bilirkişilerin disiplin sorumluluğu kapsamında kurula şikayette bulunulmuş; kurul ise disiplin yaptırımı uygulanmasına yer olmadığı yönünde karar vermiştir. Öncelikle bilirkişi raporlarının sonuç bölümünde yer verilen “şüpheli ve şüpheli vekilinin iddiaları gerçeği yansıtmamakta” şeklindeki ifadenin bilirkişilik temel ve etik ilkelerine aykırı olup olmadığının incelenmesi gerekir.

1. Bilirkişilik Temel İlkeleri Açısından İnceleme

Bilirkişilik temel ilkelerine aykırı olarak bilirkişilik faaliyetinde bulunulması disiplin yaptırımının uygulanmasını gerektirir. “Temel ilkeler” başlıklı Bilirkişilik Kanunu 3. madde hükmünün inceleme konumuzu ilgilendiren ilk iki fıkrası şu şekildedir: “(1) Bilirkişi, görevini

dürüstlük kuralları çerçevesinde bağımsız, tarafsız ve objektif olarak yerine getirir. (2) Bilirkişi, raporunda çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hususlar dışında açıklama yapamaz; hukuki nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunamaz". "Temel ilkeler" başlıklı Bilirkişilik Yönetmeliği'nin 5. maddesinin birinci ve ikinci fıkra hükümleri de birebir aynıdır. Bilirkişilik görevinin dürüst, bağımsız, tarafsız ve objektif olarak yerine getirilmemesi, bilirkişi raporunda özel veya teknik bilgiyi gerektiren hususlar dışında açıklama yapılması, hukuki nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunulması söz konusu hükümlerin ihlali anlamına gelecek ve disiplin yaptırımının uygulanmasını gerektirecektir.

Uyuşmazlık konusu maddi meselenin özel veya teknik bir bilgi gerektirip gerektirmediğini takdir etme yetkisi yargı organına aittir³¹. Bilirkişi incelemesi neticesinde bilirkişinin yargı organına sunması istenilen, özel bilgi hukuk dışında belirli bir bilim alanının ortaya koyduğu sonuçları ifade eden bilgiyi, teknik bilgi ise fizik, matematik gibi pozitif bilimlerin verilerini uygulamaya yeterli bilgiyi ifade eder³². Bilirkişi raporunda gözlem ve inceleme konusu yapılan maddi vakıalar, gerekçe ve varılan sonuçlar gösterilmelidir (HMK m. 279, II). Temel olarak iki aşamadan oluşan bilirkişi raporunda önce bilirkişi incelemesinin konusunu teşkil eden maddi vakıalar ile bilirkişinin gözlem ve tespitleri gösterilir, sonra da bunların değerlendirilmesi yapılarak varılan sonuç belirtilir³³.

Bilirkişi, raporunda sadece ve sadece inceleme konusu maddi mesele hakkında değerlendirmelerde bulunabilir³⁴. Taraf beyanlarını değerlendirme yetkisi mutlak bir şekilde bilirkişi görevlendirmesini yapan yargı organına aittir. Ceza yargılamasında şüpheli ve sanık beyanı ile bunların değerlendirilmesi çok daha önemli olup, bunların gerçeği yansıtıp yansıtmadığını araştırmak ve değerlendirmek savcı ve hakimin görevidir³⁵. Ceza yargılamasında hâkim veya savcı

³¹ Görgün, Börü ve Kodakoğlu, 515; Atalı, Ermenek ve Erdoğan, 529-530.

³² Ramazan Arslan vd., Medenî Usul Hukuku, 479; Görgün, Börü ve Kodakoğlu, 515; Çakır, 79-80; Kılıçoğlu, 1109; Toraman, 134-135; Yılmaz, Şerh, 1231.

³³ Toraman, 600.

³⁴ Toraman, 601.

³⁵ Ermenek vd., Bilirkişilik Temel Eğitimi Kaynak Kitabı, 74-75.

tarafından suç konusu fiilin gerçekten işlenip işlenmediği, fiilin işleniş biçiminin nasıl olduğu, suç konusu eşyanın durumunun tayin ve tespiti gibi konularda bilirkişi incelemesine ihtiyaç duyulabilmektedir³⁶.

İmar kirliliğine neden olma suçundan dolayı yürütülen bir soruşturmada savcılık makamının bilirkişiden isteyebileceği özel veya teknik bilgi, suçun işlendiği iddia edilen yapıda herhangi bir imara aykırılık bulunup bulunmadığı, yapının ruhsatlı olup olmadığı, ruhsatlı ise aykırılıkların yapı kullanma izin belgesi verilmesinden önce mi sonra mı gerçekleştirildiği şeklindeki maddi vakıalara yönelik olabilir. Böyle bir durumda bilirkişinin görevi ise uzmanlık alanına ilişkin bilgileri kullanarak maddi meseleye ilişkin inceleme ve değerlendirmelerde bulunmak, raporun sonuç bölümünde de kendisine yöneltilen soruları (verdiğimiz örnekte imara aykırılık vardır/yoktur; yapı ruhsatlıdır/değildir; aykırılıklar yapı kullanma izin belgesinden önce/sonra yapılmıştır gibi) açık ve eksiksiz bir şekilde cevaplayarak herhangi bir yorum ve değerlendirmede bulunmadan sadece ulaşılan sonuçları belirtmekten ibaretir³⁷. Bilirkişi raporunda bilirkişiden istenilen özel

³⁶ Yıldız, “Ceza Muhakemesi Hukukunda Bilirkişilik”, 273.

³⁷ Örneğin imar kirliliğine neden olma suçunu konu olaylarla ilgili verilen bilirkişi raporlarının sonuç bölümünde şu ifadelere yer verilmiştir: “1. İnşaatın ruhsatsız olduğu iddia edilen çatı katının inşaatının dosyadaki mevcut deliller de göz önüne alınarak 3. ve çatı katına ait ruhsatının bulunmadığı, 2. İnşaat alanı imar planı içerisindedir. Bununla beraber 8 nolu parsel içerisinde inşaatının yapılması gerektiği TCK 184-5 maddesine göre imar planına veya ruhsatına uygun hale getirmediği, binanın imar plânına ve ruhsatına uygun hale getirilmesi gerektiği” şeklinde (Necati Meran, 5237 sayılı TCK’da İmar Kirliliğine Neden Olma Suçu ve İmardan Sorumlu Kişilerin Görevi Kötüye Kullanmaları Mühür Bozma & Muhafaza Görevini Kötüye Kullanma Suçları (Ankara: Güncellenmiş 2. Baskı, Adalet Yayınevi 2013), 128); “Sanık Adem K. ya ait davalı yapı: Bursa ili, Yıldırım Belediyesi sınırları içinde kalmaktadır. İmar planı kapsamında, ayırık nizam 6.katlı konut bölgesindedir. İmara uygun değildir. Hisseli ve özel parsel üzerine yapılmıştır. Mevcut durumuna göre ruhsata bağlanamaz. Tadilat yapılırsa dahi ruhsata bağlanamaz. Ruhsatı yoktur. Kaçak yapıdır. İnşaat 2004 yılı ilk yarısında yapılmıştır. 2005 yılı içinde yalnız dış sıvası yapılmıştır. Kanaatin ve keşfim yukarıdaki gibidir” şeklinde (Meran, 132) sonuçlara yer verilmiştir. Tadilat yapılırsa bile ruhsata bağlanamayacağı sonucuna nasıl varıldığı ise raporun değerlendirme kısmında “Davalı binanın ruhsatı yoktur. Ruhsatı olmayan yapı kaçak yapıdır. İmara uygun yapılmamıştır. Hisseli arsa üzerinde müstakil yere yapı ruhsatı verilemeyeceğinden, tadilat yapılırsa dahi ruhsata bağlanması mümkün değildir” şeklinde açıklanmıştır (Meran, 131).

ve teknik bilgiyi gerektiren hususlar dışında açıklama yapılması disiplin suçu teşkil edecektir³⁸.

İnceleme konusu kurul kararlarına konu bilirkişi raporlarının sonuç bölümüne yazılan “şüpheli ve şüpheli vekilinin iddiaları gerçeği yansıtmamakta” maddi mesele hakkında yapılan bir değerlendirme olmayıp, soruşturma dosyasının şüpheli tarafı olan asilin ve vekili soruşturma dosyasında savunma ve beyanlarına dayanak iddiaların değerlendirilmesi neticesinde bilirkişilerce ulaşılan, bilirkişilerin şahsi kanaatlerini yansıtan bir değerlendirme sonucudur. Oysa taraf beyanlarının incelenmesi, yorumlanması ve bunların değerlendirilmesi neticesinde taraf beyanlarının doğru, gerçek, haklı, yerinde olup olmadığı konusunda bir sonuca varılması konusunda mutlak yetki, yargı yetkisinin sahibi olan yargı organına aittir.

Nitekim önemine binaen bilirkişilik rehber ilkelerinde de tüm bu hususlara işaret edilmiş, çok ayrıntılı düzenlemeler getirilmiştir. Bu çerçevede Rehber İlkeler m. 10'da “Bilirkişinin görev alanı genelde kendi bilgi ve uzmanlık alanı, özelde ise sorulan sorular ile sınırlıdır. Bilirkişi, kendisine verilen görev ve yetkinin dışına çıkamaz. Kendisini görevlendiren mercii talep etse dahi, iddia ve savunmaları inceleyerek her ne nedenle olursa olsun bunlarla ilgili yorumda bulunamaz. İddia ve savunmayı yorumlayacak ve değerlendirecek olan görevlendirmeyi yapan mercii kendisidir” hükmüne; m. 15'te “Bilirkişinin görev alanı genelde kendi bilgi ve uzmanlık alanı, özelde ise sorulan sorular ile sınırlıdır. Bilirkişi, kendisine verilen görev ve yetkinin dışına çıkamaz. Kendisini görevlendiren mercii talep etse dahi, iddia ve savunmaları inceleyerek her ne nedenle olursa olsun bunlarla ilgili yorumda bulunamaz. İddia ve savunmayı yorumlayacak ve değerlendirecek olan görevlendirmeyi yapan mercii kendisidir” hükmüne yer verilmiş; 13. madde hükmünde raporun içeriğinde tüm dayanakların bilimsel verilere uygun olarak gösterilmesi gerektiği belirtilmiş, 31. madde hükmünde de ulaşılan sonuçların gerekçelerinin açıklanması gerektiği vurgulanmıştır.

³⁸ Çakır, 79.

Bilirkişi raporlarının sonuç bölümünde yer verilen “şüpheli ve şüpheli vekilinin iddiaları gerçeği yansıtmamakta” şeklindeki ifadenin “Bilirkişi, raporunda çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hususlar dışında açıklama yapamaz” şeklindeki “Temel ilkeler” başlıklı BilK m. 3, II ve BilY m. 5, II hükümlerine aykırı olduğu ortadadır. Bu şekilde bilirkişilik temel ilkelerine aykırı olarak bilirkişilik faaliyetinde bulunulması BilK m. 13, I-ç; BilY m. 48, I-ç’e göre disiplin suçu teşkil etmekte, disiplin suçu teşkil eden bu fiile BilK m. 13, I-II; BilY m. 62, II-III; m. 63, II hükümleri çerçevesinde ihlalin niteliğine, uyarı, bir yıla kadar sicil ve listeden geçici çıkarılma veya sicil ve listeden sürekli çıkarılma şeklindeki üç disiplin yaptırımından birinin uygulanması gerekmektedir³⁹.

³⁹ “...Raporun 13. Sayfasında "Sonuç ve Kanaat" kısmında "...3) Rekabet yasağının ortaklar için öngörülmemiş bulunması karşısında davalının rekabet yasağını ihlal ettiği yönündeki iddianın yerinde bulunmadığı,"... 6754 sayılı Kanunun 3/2 maddesinde, "...(2) Bilirkişi, raporunda çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hususlar dışında açıklama yapamaz; hukuki nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunamaz."...mahkemece talep edilmiş olsa bile bir hususun kanıtlanıp kanıtlanmadığı, bir iddianın kabul edilip edilemeyeceği, delilin varlığı veya yokluğu veyahut iddia edilen ve mahkemece yargılamaya konu olan bir hususun yerinde olup olmadığı konularında bilirkişi tarafından görüş beyan edilemeyeceği ve bu hususların takdirinin hakime ait olduğu, bu şekilde bilirkişinin 6754 sayılı Bilirkişilik Kanununun 3/2 maddesinde yazılı “Bilirkişi raporunda çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hususlar dışında açıklama yapamaz; hukuki nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunamaz” temel ilkesini ihlal ettiği sonucuna varıldığından'e aynı Kanununun 13/1-ç maddesi uyarınca yaptırım uygulanması gerektiği” (Ankara Bilirkişilik Bölge Kurulu, 09.11.2018, K. 2018/1883, <https://bilirkisilik.adalet.gov.tr/ 22.12.2023>). “...6754 sayılı Bilirkişilik Kanununun "Temel İlkeleri" düzenleyen 3/2. Maddesinde "Bilirkişi, raporunda çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hususlar dışında açıklama yapamaz; hukuki nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunamaz." hükmünün mevcut olduğu, bu madde hükmüne göre bilirkişinin mahkeme hakiminin bilgisi ve tecrübesi dışında olan ve sadece özel ve teknik bilgi gerektiren konularda rapor hazırlaması gerektiği, bir hususun kanıtlanıp kanıtlanmadığı veya ispat edilip edilemediği, şikayetin haklı veya haksız olduğu, bir iddianın kabul edilip edilemeyeceği, delilin varlığı veya yokluğu veyahut iddia edilen ve mahkemece yargılamaya konu olan bir hususun uygun olup olmadığı, şikayetin ilgili Kanununun hangi maddesindeki suçu oluşturacağı konularında bilirkişi tarafından görüş beyan edilemeyeceği ve bu hususların takdirinin hakime ait olduğu görülmektedir” (Ankara Bilirkişilik Bölge Kurulu, 14.03.2019, K. 2019/79, <https://bilirkisilik.adalet.gov.tr/ 22.12.2023>). “...özel veya teknik bilgiyi gerektiren hususlar dışında açıklama yaptığı, bir hususun kanıtlanıp kanıtlanmadığı, bir iddianın kabul edilip edilemeyeceği, delilin

2. Bilirkişilik Etik İlkeleri Açısından İnceleme

Bilirkişilik görevinin özenle yerine getirilmesi zorunlu olup, "Bilirkişilik görevimi sadakat ve özenle, bilim ve fenne uygun olarak, tarafsız ve objektif bir biçimde yerine getireceğime, namusum, şerefim ve kutsal saydığım bütün inanç ve değerlerim üzerine yemin ederim" şeklindeki (HMK m. 271, I) yemin metninde bu hususa işaret edilmiştir⁴⁰. Ayrıca Bilirkişilik Yönetmeliği'nin 7. maddesinde "Yetkinlik ve mesleki özen" başlığı altında etik bir ilke olarak da düzenlenmiştir

Bilirkişilik Yönetmeliği m. 7: "(1) Bilirkişi, adalete hizmet etme bilinciyle, görevini etkin, zamanında ve verimli biçimde yerine getirmeyi, sunduğu hizmet kalitesini yükseltmeyi hedefler. (2) Bilirkişi, oy ve görüşünü oluştururken uzmanlık alanına ait teknik terim ve ifadeleri, mümkün olduğu ölçüde, görevlendirmeyi yapan merci ve tarafların anlayabileceği bir dil ile açıklar".

Bilirkişinin yeminine sadık kalması, bilirkişi incelemesinin yargı organını aydınlatacak şekilde yapılabilmesi için bilirkişilik görevinin özenle yerine getirilmesi zorunludur⁴¹. Bilirkişilik Daire Başkanlığı tarafından BilK m. 6, II-ç hükmünün verdiği yetkiye çerçevesinde 2020 yılında yayımlanarak yürürlüğe konulan "Bilirkişilerin Uyacağı Rehber İlkeler ve Bilirkişi Raporlarında Bulunması Gereken Standartlar"ın büyük çoğunluğu bilirkişilik görevinin yetkin ve özenli bir şekilde yerine getirilmesini temin etmeye yönelik olup, yetkinlik ve mesleki özen etik ilkesine verilen önemi göstermektedir⁴².

varlığı veya yokluğu ve yahut iddia edilen ve mahkemece yargılamaya konu olan bir hususun yerinde olup olmadığı konularının takdirinin hâkime ait olduğu..." (Konya Bilirkişilik Bölge Kurulu, 12.04.2021, K. 2021/289, <https://bilirkisilik.adalet.gov.tr/22.12.2023>).

"...bu şekilde, "raporunda çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hususlar dışında açıklama yapamama; hukuki nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunamama" temel ilkesini ihlal ettikleri anlaşılınca, bilirkişiler ve'nun davranışı 6754 sayılı Bilirkişilik Kanunu'nun 13/1-ç ve 14/6. maddeleri gereğince bilirkişilik sicilinden ve bilirkişi listesinden çıkarılma veya bilirkişilik yapmaktan yasaklama yaptırımını gerektirdiği..." (Erzurum Bilirkişilik Bölge Kurulu, 23.02.2018, K. 2018/11, <https://bilirkisilik.adalet.gov.tr/22.12.2023>).

⁴⁰ Tanrıver, Hukukumuzda Bilirkişilik, 93-94; Tanrıver, Medenî Usûl, 1027.

⁴¹ Tanrıver, Hukukumuzda Bilirkişilik, 94; Tanrıver, Medenî Usûl, 1028.

⁴² Ermenek vd., Bilirkişilik Temel Eğitimi Kaynak Kitabı, 85; Selin Ok, "Bilirkişi Etiği", (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çankaya Üniversitesi, 2021), 64.

İnceleme konumuz ile ilgili Rehber İlkeler şunlardır:

Rehber İlkeler m. 7: “Bilirkişi, incelemesini yaparken hak ve adaletin gerçekleşmesinde hâkime yardımcı olacağından, bu sorumluluk bilinciyle azami dikkat ve özen göstererek kendisine sorulan tüm sorulara cevap verecek biçimde raporunu hazırlamalıdır”.

Rehber İlkeler m. 10: “Bilirkişinin görev alanı genelde kendi bilgi ve uzmanlık alanı, özeldense sorulan sorular ile sınırlıdır. Bilirkişi, kendisine verilen görev ve yetkinin dışına çıkamaz. Kendisini görevlendiren mercii talep etse dahi, iddia ve savunmaları inceleyerek her ne nedenle olursa olsun bunlarla ilgili yorumda bulunamaz. İddia ve savunmayı yorumlayacak ve değerlendirecek olan görevlendirmeyi yapan mercii kendisidir”.

Rehber İlkeler m. 15: “Bilirkişi raporunda kesinlikle takdiri değerlendirmelerde bulunmamalı, somut olayı tüm açıklığı ile raporunda anlattıktan sonra olayın yorumunu ve takdirini hâkime bırakmalıdır”.

Bilirkişi raporlarının sonuç bölümünde yer verilen “şüpheli ve şüpheli vekilinin iddiaları gerçeği yansıtmamakta” şeklindeki ifadenin “Kendisini görevlendiren mercii talep etse dahi, iddia ve savunmaları inceleyerek her ne nedenle olursa olsun bunlarla ilgili yorumda bulunamaz. İddia ve savunmayı yorumlayacak ve değerlendirecek olan görevlendirmeyi yapan mercii kendisidir” şeklindeki Rehber İlkeler m. 10, c. 3-4 hükümleri ile “Bilirkişi raporunda kesinlikle takdiri değerlendirmelerde bulunmamalı, somut olayı tüm açıklığı ile raporunda anlattıktan sonra olayın yorumunu ve takdirini hâkime bırakmalıdır” şeklindeki Rehber İlkeler m. 15 hükmüne aykırı olduğu açıktır. Ayrıca bu durum bilirkişi raporunun hak ve adaletin gerçekleşmesinde hâkime yardımcı olunacağı bilinciyle azami dikkat ve özen gösterilerek hazırlanması gerektiği yönündeki Rehber İlkeler m. 7’de aykırıdır.

Bilirkişi raporunda şüpheli ve şüpheli vekilinin soruşturma dosyasındaki beyanlarının değerlendirilmesi suretiyle bir değerlendirme sonucuna yer verilmesi Rehber İlkeler m. 7, m. 10 ve m. 15 hükmünün dolayısıyla da Bilirkişilik Yönetmeliği m. 7’de düzenlenen yetkinlik ve

mesleki özen etik ilkesinin ihlali niteliğinde olup, BilK m. 13, I-c; BiY m. 48, I-c göre disiplin yaptırımını gerektirir.

C. Bilirkişilik Bölge Kurulu Kararlarının Değerlendirilmesi

İnceleme konusu karar içeriklerinden müşteki belediye vekilinin 15.06.2022 tarihli şikayet dilekçesi ile yapının çatı ve bahçe katında ruhsat ve eklerine aykırı imalatların bulunduğu iddia edilerek suç duyurusunda bulunulduğu; şikayet üzerine başlatılan soruşturmada ise şüpheli tarafça şüpheli asilin 29.06.2022 tarihli kolluk ifadesi ve 17.08.2022 tarihli dilekçesi ile şüpheli vekilinin 01.08.2022 tarihli beyan dilekçesi ile özetle taşınmazdaki inşaat işlerinin tamamının 25.05.2009 tarihi ile 2013/Temmuz arasında gerçekleştirildiği, inşaat işlerinin tamamının belediye tarafından verilen 19.07.2013 tarihli yapı kullanma izin belgesi ile onaylandığı, yapı kullanma izin belgesi verildikten sonra taşınmazda imar kirliliğine neden olma suçu teşkil edecek herhangi bir yenilik ve değişiklik yapılmadığı, 8 yıllık zamanaşımı süresinin de dolduğu yönünde iddia ve beyanlarda bulunularak savunma yapıldığı, savcılık tarafından zamanaşımı nedeniyle kovuşturmaya yer olmadığı kararı verildiği anlaşılmaktadır. Şüpheli ve vekilinin soruşturma dosyasında mevcut söz konusu somut savunma iddialarından birine veya birkaçına atıf yapılmayarak doğrudan bilirkişi raporlarının sonuç bölümünde “şüpheli ve şüpheli vekilinin iddiaları gerçeği yansıtmamakta” şeklinde ifadeye yer verilmesi, bilirkişilerin yaptıkları inceleme ve değerlendirmeler neticesinde şüpheli tarafın soruşturma dosyasındaki tüm ifadelerinin gerçek dışı olduğu kanaatine vardıkları anlamına gelir.

Öncelikle şikayet üzerine bilirkişilik bölge kurulu tarafından başlatılan inceleme ve denetim sürecinde bilirkişilerin savunmasına başvurulmaması yanlış olmuştur. Disiplin soruşturmasında savunma alma zorunluluğu disiplin soruşturmasına hâkim olan en temel ilkelere birisi olup, savunma alınmadan disiplin yaptırımının uygulanması mümkün değildir⁴³. Bilirkişilik temel ve etik ilkelerine aykırı davranıldığı yönündeki iddiaların bilirkişilik bölge kurulu tarafından

⁴³ Alkan, 77; Çakır, 168-169.

ciddi bulunması halinde bilirkişiden savunma istenilmesi⁴⁴ ve sonrasında ulaşılabilecek kanaate göre dosyanın karara bağlanması gerekir⁴⁵. Bilirkişilik Yönetmeliği m. 63. I'de "Bölge kurulu, resen veya başvuru üzerine yapacağı denetim ve inceleme sırasında bilirkişi hakkındaki iddiaları ciddi bulması halinde bilirkişiye tebligat yaparak bir hafta içinde yazılı savunma yapmasını ister" hükmü ile iddiaların ciddi bulunması halinde savunma alınması konusundaki zorunluluğa işaret edilmiştir. Somut olayda bilirkişilik bölge kurulunun, ciddi olmanın ötesinde soruşturma dosyasına sunulan bilirkişi raporlarıyla sabit olan aykırılık iddialarıyla ilgili olarak bilirkişilerin savunmasının alınmaması BilY m. 63, I hükmüne aykırı olmuştur. Ayrıca bilirkişilerin savunmasına başvurulmaması yanında, bilirkişilik bölge kurulu tarafından bilirkişilerin böyle bir ifadeye yer vermekle neyi kastetmiş olabilecekleri hususunda "...bilirkişi raporlarında kast edilen hususlarda buna yönelik olduğu değerlendirilmiştir" şeklinde kurulun tarafsızlığına gölge düşürecek nitelikte değerlendirmelerde bulunulması da yanlış olmuştur. Nitekim şikayetçi vekili bu konuda dilekçesinde "*bilirkişilerin niyet ve kastından hareketle aykırılıklarla ilgili bir takım kararlar tesis edilmeye çalışmasının kurulun varlık sebebinin inkarı, kurulun asli denetim görevinin ihlali anlamına geldiği*" ifadelerine yer vermiştir.

Yukarıda açıklandığı üzere bilirkişi raporlarında "şüpheli ve şüpheli vekilinin iddiaları gerçeği yansıtmamakta" ifadesine yer verilmesi başlı başına "Temel ilkeler" madde başlıklı BilK m. 3, II ve BilY m. 5, II'de düzenlenen "Bilirkişi, raporunda çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hususlar dışında açıklama yapamaz" şeklindeki bilirkişilik temel ilkesi ile, BilY m. 7'de düzenlenen "Yetkinlik ve mesleki özen" etik ilkesinin ihlali niteliğinde olup, bilirkişiler hakkında disiplin yaptırımını uygulanmasını gerektirir. Disiplin yaptırımının uygulanmasına yer ol-

⁴⁴ Bilirkişilerce yapılacak savunmada taraf beyanını değerlendirmenin disiplin yaptırımını gerektirdiğinin bilgileri dahilinde olmadığı ileri sürmeleri kabul görmeyecektir. Zira disiplin hukukuna hâkim olan ilkelerden birisi kanunu bilmemek mazeret sayılmaz şeklindeki ilkedir (Alkan, 67). Kaldı ki bilirkişiler bilirkişilik faaliyetinde bulunmaya başlamadan önce temel eğitimden geçmekte ve "Bilirkişilik görevimi sadakat ve özenle, bilim ve fenne uygun olarak" yerine getireceği konusunda yemin ederek (HMK m. 271, I) göreve başlamaktadırlar.

⁴⁵ Ermenek vd., Bilirkişilik Temel Eğitimi Kaynak Kitabı, 121.

madığına ilişkin Kayseri Bilirkişilik Bölge Kurulu'nun 14.03.2023 tarih, 2023/8 toplantı, 2023/38 disiplin, 2023/104 karar nolu kararı ile, bu karara itirazın reddine ilişkin Kayseri Bilirkişilik Bölge Kurulu'nun 06.09.2023 tarih, 2023/10 toplantı, 2023/38 disiplin, 2023/134 karar nolu ikinci kararı da yanlış olmuştur. İtirazın reddine ilişkin ikinci kurul kararının "ilk kararımızdaki gerekçelerle" denilerek itiraz sebeplerine ilişkin yeni bir gerekçe gösterilmeden reddedilmesi, kurul kararlarında gerekçenin gösterileceğini belirten Bilirkişilik Yönetmeliği'nin 27. maddesinin birinci fıkrası'nın, (e) bendine de aykırı olmuştur.

Bilirkişi raporlarında taraf beyanlarına yönelik yapılan değerlendirmelerin ve değerlendirmeler neticesinde raporda varılan sonuçların isabetli olup olmamasının, bilirkişilerin taraf beyanlarını hangi niyet ve kasıtle değerlendirerek taraf beyanlarına yönelik bir değerlendirme sonucuna yer verdiklerinin bilirkişiler hakkında disiplin yaptırımını uygulanması bakımından herhangi bir önemi bulunmayıp; bunların önemi uygulanacak disiplin yaptırımının türünün tayin edilmesi ile başkaca bilirkişilik temel ve etik ilkesi ihlali olup olmadığının belirlenmesinde kendisini gösterir. Bu nedenle disiplin yaptırımını uygulanmasına yer olmadığı kararının "*...projeye aykırı olarak tespit edilen bu hususların _____'un savunmalarıyla örtüşmediği, bilirkişi raporlarında kast edilen hususun da buna yönelik olduğu değerlendirilmiştir*" şeklindeki gerekçesi de yerinde değildir. Zira taraf beyanlarının değerlendirilmesi neticesinde bilirkişi raporlarında varılan sonuç isabetli olsa bile sırf taraf beyanlarını değerlendirilmesi ve bu suretle varılan sonuçları raporda gösterilmesi başlı başına disiplin yaptırımını gerektir. Rapordaki taraf beyanlarına yönelik değerlendirme sonuçlarının isabetli olmasının disiplin suçu teşkil eden bilirkişilik temel ve etik ilkelerine aykırı bilirkişilik faaliyetinde bulunulmuş olması gerçeğini ve bu suretle işlenen disiplin suçunu ortadan kaldırmayacağı izahtan varestedir. Zira bilirkişilik temel ve etik ilkelerine aykırılık teşkil eden fiil taraf beyanlarının yanlış değerlendirilmesi değil; taraf beyanları hakkında doğru ya da yanlış herhangi bir şekilde değerlendirmede bulunulmasıdır.

Bilirkişi raporunda taraf beyanları hakkında bilirkişi mevzuatına aykırı olarak yapılan değerlendirmelerin isabetsiz yanlış olması ile

bilirkişilerin bu yanlış değerlendirmeleri yapmalarındaki niyet ve kasıtları, başkaca bilirkişilik temel ve etik ilkelerinin ihlalini gündeme getireceği gibi, bilirkişiler hakkında uygulanacak disiplin yaptırımlarının da belirlenmesinde etkili olacaktır.

Şüpheli ve vekilinin soruşturma dosyasında mevcut somut savunma iddialarından birine veya birkaçına atıf yapılmayarak, doğrudan “şüpheli ve şüpheli vekilinin iddiaları gerçeği yansıtmamakta” şeklinde soyut ve genel bir ifadeye yer verilmesi şüpheli ve vekilinin soruşturma dosyasındaki savunma ve beyanlarına dayanak tüm iddialarının gerçek dışı olduğu anlamına gelmekte, bu yönüyle de yanıltıcı ve yanlış bir nitelik taşımakta, dürüstlük, tarafsızlık (objektiflik) temel (BilK m. 3, I; BiY m. 5,I) ve etik ilkeleri (BiY m. 9) ile saygınlık ve güven etik ilkesine (BiY m. 10) de aykırılık teşkil etmektedir. Şöyle ki;

Bilirkişi raporunda projeye aykırı olarak tespit edilen bir takım hususlardan hareketle, şüpheli asilin 29.06.2022 tarihli kolluk ifadesi ve 17.08.2022 tarihli dilekçesi ile şüpheli vekilinin 01.08.2022 tarihli beyan dilekçesinde ileri sürdükleri inşaat işlerinin tamamının 25.05.2009 tarihi ile 2013/Temmuz arasında gerçekleştirildiği, inşaat işlerinin tamamının belediye tarafından verilen 19.07.2013 tarihli yapı kullanma izin belgesi ile onaylandığı, yapı kullanma izin belgesi verildikten sonra taşınmazda imar kirliliğine neden olma suçu teşkil edecek herhangi bir yenilik ve değişiklik yapılmadığı 8 yıllık zamanaşımı süresinin dolduğu şeklindeki savunmalarına dayanak iddiaların bütünüyle gerçek dışı olarak nitelendirilmesi de mümkün değildir. Her şeyden önce savcılıkça zamanaşımı nedeniyle kavuşturmaya yer olmadığı kararı verilmiş olması bile şüpheli tarafın 8 yıllık zamanaşımı süresinin dolduğu yönünde yaptığı savunmalarına dayanak iddialarının doğru ve yerinde olduğunu göstermektedir. Bilirkişi raporlarında ifade edilen projeye aykırı hususların olması, yenilik ve değişikliklerin yapılması ile şüpheli ve vekilinin savunmalarında dile getirilen bunların ruhsattan önce mevcut olup olmadığı, ruhsat verilmekle bunların onaylanmış sayılıp sayılmayacakları, yenilik ve değişikliklerin ruhsata tabi olup olmadığı, imar kirliliğine neden olma suçu teşkil edip etmediği gibi olasılık halleri gerek meydana gelişleri gerekse sonuçları itibarıyla bütünüyle birbirinden farklı durumları ifade etmektedir. Şüpheli ve vekilinin sa-

vunmalarına dayanak iddialar dikkate alındığında bilirkişi raporunun sonuç bölümündeki “şüpheli ve şüpheli vekilinin iddiaları gerçeği yansıtmamakta” şeklinde değerlendirme sonucunun yanıltıcı ve yanlış bir nitelik taşıdığı anlaşılmaktadır. Raporun sonuç kısmında böyle bir ifadeye yer verilmesi hâkim veya savcuyu yanıltabilecek, yanlış bir kanaat, bir ön yargı oluşmasına da sebebiyet verebilecektir. Zira uygulamada özellikle uzun raporlarda hâkim ve savcılar genellikle sonuç kısmına baktıkları gözlemlenmektedir⁴⁶.

Bilirkişinin en önemli yükümlülüklerinden birisi doğruyu (gerçeği) söyleme yükümlülüğü olup, doğruyu söyleme yükümlülüğü genel bir hukuk ilkesi olan dürüstlük ilkesinin bilirkişilik alanındaki somut bir görünüm biçimidir⁴⁷. Bilirkişinin gerçeği söyleme yükümlülüğü bilirkişi incelemesi kapsamında yargı organına sunulan bilgilerin hem doğru hem de yanıltıcı olmamasını gerektirir. Yargılamanın amacı olan gerçeğe ulaşılabilmesi bilirkişinin doğruyu söyleme yükümlülüğüne uygun hareket etmesine, yargı organının herhangi bir şekilde yanıltılmamasına bağlıdır⁴⁸.

Bilirkişilik Kanunu m. 3, I ve Bilirkişilik Yönetmeliği m. 5, I hükümlerinde bilirkişinin görevinin dürüstlük kuralları çerçevesinde, tarafsız ve objektif olarak bir şekilde yerine getirilmesi gerektiği temel bir ilke olarak düzenlenmiştir. Dürüstlük ve tarafsızlık, Bilirkişilik Yönetmeliğin 9. maddesinde etik bir ilke olarak da düzenlenmiştir. Dürüstlük ilkesi ve onun somut bir görünümünü teşkil eden bilirkişinin doğruyu söyleme yükümlülüğü, bilirkişinin görüşünü objektif ve tarafsız bir şekilde yargı organına sunmasının güvencesini teşkil eder⁴⁹. Bilirkişilik görevinin dürüstlük kurulların çerçevesinde tarafsız ve objektif bir şekilde yerine getirilebilmesi için bilirkişinin görevin saygınlığını zedeleyecek, adalete olan güveni sarsacak tutum ve davranış-

⁴⁶ Recep Akcan, "Bilirkişilik Kanunu Tasarısı Taslağı Hakkında Bazı Tespitler". İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C/4 (2015): 655.

⁴⁷ Tanrıver, Hukukumuzda Bilirkişilik, 88; Tanrıver, Medenî Usûl, 1021; Toraman, 511; Deryal, 98.

⁴⁸ Tanrıver, Hukukumuzda Bilirkişilik, 87-88; Tanrıver, Medenî Usûl, 1021; Ok, "Bilirkişi Etiği", 63.

⁴⁹ Tanrıver, Hukukumuzda Bilirkişilik, 50, 88.

lardan kaçınmak zorundadırlar⁵⁰. Bilirkişinin bu yükümlülüğüne Bilirkişilik Yönetmeliği'nin 10. maddesinde "Saygınlık ve güven" başlığı altında etik bir ilke olarak yer verilmiştir.

Bilirkişinin gerçeği söyleme yükümlülüğüne uygun bir şekilde oy ve görüşünü sunduğundan söz edilebilmesi için bilirkişinin objektif çerçevede doğru bir şekilde görüşünü açıklamış olması gerekir⁵¹. Tarafsızlık ve objektiflik bir madalyonun iki yükü gibi olup, bilirkişinin tarafsızlığından söz edilebilmesi için bilirkişinin sadece uzmanlık alanının verileri dahilinde başkaca dahili ve harici her türlü etkiden kendisini soyutlayarak, objektif bir çerçevede görüşlerini yargı organına sunmuş olması gerekir⁵².

Bilirkişi raporlarının sonuç bölümünde "şüpheli ve şüpheli vekilinin iddiaları gerçeği yansıtmamakta" şeklinde taraf beyanların yönelik yanıltıcı bir değerlendirmede bulunulması gerçeği söyleme yükümlülüğünün, dolayısıyla da dürüstlük ve tarafsızlık (objektiflik) temel ilkelerinin ihlali anlamına gelir. Bu durum aynı zamanda BilY m.10'da düzenlenen saygınlık ve güven etik ilkesinin de ihlali niteliğindedir. Zira saygınlık ve güven etik ilkesinin bir gereği olarak bilirkişi görevini icra ederken yetkinliği, etik ilkelere uygun hareket ettiğini, raporunu dürüst ve objektif bir şekilde yazdığı konusunda ilgililere güven vermelidir⁵³. Bilirkişi raporunda kendisinden istenilen özel veya teknik bilgi dışında taraf beyanları hakkında değerlendirme ve yorumda bulunulması bilirkişinin saygınlık ve güvenilirliğini zedeleyecek, bilirkişiye olan güven duygusunun sarsılmasına neden olacaktır⁵⁴.

⁵⁰ Tanrıver, Hukumuzda Bilirkişilik, s. 103; Tanrıver, Medenî Usûl, 1036-1037.

⁵¹ Tanrıver, Hukukumuzda Bilirkişilik, 90.

⁵² Tanrıver, Hukukumuzda Bilirkişilik, 88-90; Tanrıver, Medenî Usûl, 1023.

⁵³ Ok, "Bilirkişi Etiği", 73.

⁵⁴ "...bilirkişinin raporunda bilirkişiden beklenen ve çözümü teknik uzmanlığı gerektiren husus dışında davanın haklılığına yönelik hukuki kanaat içeren yorumlarda bulunulduğunun görüldüğü ... bilirkişinin sunduğu rapor ile teknik uzmanlık alanı dışına çıkarak taraflar konusunda niyet okumacılık suretiyle hukuki yorumlarda bulunarak raporun güvenilirliğine zarar verilmiş olduğunun görüldüğü ... rapordaki değerlendirmelerin aynı zamanda saygınlık ve güven ilkesinin de ihlali niteliğinde olduğu, bilirkişinin bu şekilde Bilirkişilik Kanunu'nun 3/2 ve Bilirkişilik Yönetmeliği'nin 5/2. maddesinde düzenlenen hukuki nitelendirme ve değerlendirme yasağı ilkesine ve Yönetmeliğin 10. maddesinde düzenlenen saygın-

Bilirkişilerin hangi ve niyet kasıtlı böyle bilirkişi raporunda “şüpheli ve şüpheli vekilinin iddiaları gerçeği yansıtmamakta” şeklinde yanıtıcı bir ifadeye yer vermiş olduklarının bilirkişinin disiplin sorumluluğunun doğması bakımından herhangi bir önemi bulunmamaktadır⁵⁵. Bununla birlikte bilirkişilerin niyet ve kasıtlarının bunun bilirkişinin disiplin sorumluluğu kapsamında bilirkişiye uygulanacak disiplin cezasının türünün belirlenmesi ile aynı zamanda bilirkişinin hukuki ve cezai sorumluluğunun doğup doğmayacağı konusunda önemi bulunmaktadır. Bilirkişilik faaliyeti sırasında disiplin suçunun işlendiğinin sabit olması halinde, bilirkişilik bölge kurulu takdir yetkisi kapsamında tesis edeceği disiplin cezasının türünü belirlerken ihlalin niteliği ve ağırlığı yanında ihlalin bilirkişilerin hangi niyet ve kasıttan kaynaklandığını da dikkate alabilecektir. Yine bilirkişiler kasıtlı bilirkişi raporlarında böyle bir yanıtıcı bir değerlendirme sonucuna yer vermişlerse bilirkişinin disiplin sorumluluğu dışında, kasten gerçeğe aykırı rapor düzenlemek nedeniyle bilirkişilerin cezai sorumluluğu doğabilecek (TCK m. 276; BilY m. 58, II), söz konusu raporun hükme esasa alınması neticesinde bir zarar doğmuş ise bilirkişilerin hukuki sorumluluğu da (HMK m. 285; BilY m. 58, III) gündeme gelebilecektir.

lık ve güven ilkesine aykırı olarak bilirkişilik faaliyetinde bulunduğu anlaşılacakla...” (İstanbul Bilirkişilik Bölge Kurulu, 21.05.2021, K. 2021/687, <https://bilirkisilik.adalet.gov.tr/ 22.12.2023>).

”... şeklinde yukarıda belirtilen ifadeler ile 6754 Sayılı Kanunun 3/2 maddesinde belirtilen “Bilirkişi, raporunda çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hususlar dışında açıklama yapamaz” hükmüne aykırı harekette buldukları, ... güven duygusunu sarsıcı tutum ve davranışlarda buldukları, Kanaatine ulaşmıştır” (Ankara Bilirkişilik Bölge Kurulu, 30.10.2018, K. 2018/1861, <https://bilirkisilik.adalet.gov.tr/ 22.12.2023>).

⁵⁵ “...Temel ve etik ilkelerin ihlali için bilirkişinin kasıtlı davranmasına, bir tarafı kollamasına veya husumetle hareket etmesine gerek bulunmadığı, getirilen temel ve etik ilkelerin amacının zaten bu tür iddiaları ortadan kaldırmaya yönelik olduğu dikkate alındığında bilirkişi 6754 sayılı Kanunun 13/1-c ve Bilirkişilik Yönetmeliğinin 9/1. Maddesini ihlal ettiği ...” (Ankara Bilirkişilik Bölge Kurulu, 26.02.2020. K. 2020/100, <https://bilirkisilik.adalet.gov.tr/ 22.12.2023>).

“...Etik ilkelerin ihlali için bilirkişinin kasıtlı davranmasına, bir tarafı kollamasına veya husumetle hareket etmesine gerek bulunmadığı, getirilen temel ve etik ilkelerin amacının zaten bu tür iddiaları ortadan kaldırmaya yönelik olduğu dikkate alındığında bilirkişi'ın 6754 sayılı Kanunun 13/1-c ve Bilirkişilik Yönetmeliğinin 9/1. Maddesini ihlal ettiği...” (Ankara Bilirkişilik Bölge Kurulu, 17.10.2019, K. 2019/967, <https://bilirkisilik.adalet.gov.tr/ 22.12.2023>).

Bilirkişilik faaliyetinin aksayan veya kötü işleyen yönlerinin tespit edilmesi halinde, bilirkişilik mevzuatındaki kurallara uymayarak söz konusu olumsuzlukların gerçekleşmesine sebebiyet veren bilirkişilere bilirkişilik mevzuatının öngördüğü yaptırımların uygulanması gerekir⁵⁶. Disiplin yaptırımına karar verilmesi bakımından önemli olan disiplin yaptırımını gerektiren bir ihalin gerçekleşip gerçekleşmediği, gerçekleşmiş ise bunun niteliği ve ağırlığıdır. İhlal gerçekleşmiş ise bilirkişilik kurulu disiplin yaptırımının uygulanmasına karar vermek zorundadır. Kurulun ihlalin hangi niyet ve kasıtlı yapıldığını tayin ve tespit etme ve bundan hareketle ihlali yaptırımsız bırakma yetkisi bulunmamaktadır. Kaldı ki ihlalin hangi niyet ve kasıtlı yapıldığı ancak bilirkişilerin alınacak savunmalarıyla belirlenebilir ve bundan hareketle ihlalin niteliği ve ağırlığı dikkate alınarak ancak verilecek cezanın türü ve miktarı tayin edilebilir. Yanlış bilirkişilik uygulamaların giderilmesi, bilirkişilik sistemin arzu edildiği şekilde işleminin sağlanması, bilirkişilik kurumunun disipline edilebilmesi için resen veya şikayet üzerine tespit edilecek disiplin yaptırımını gerektiren aykırılık hallerinde, ihlalin niteliği ve ağırlığına göre en azından uyarma cezası verilmelidir. Uygulamada bilirkişilik görevinin yargı sistemi içindeki önem ve ciddiyetinin yeterince kavranmamasından kaynaklı olarak bilirkişilik görevinin yerine getirilmesinde bazı özensizliklerin yaşanabildiği ifade edilmektedir⁵⁷. Bu özensizliklerin giderilebilmesi için de disiplin sürecinin etkin bir şekilde işletilmesi önem taşımaktadır.

SONUÇ

Bilirkişilerin denetim ve disiplinine ilişkin kurallar 6754 sayılı Bilirkişilik Kanunu ile getirilen en önemli yeniliklerden birisi olup, Kanun ile oluşturulan kurumsal yapılanmada bilirkişilerin denetimini yapma yetki ve görevi bilirkişilik bölge kurullarına verilmiştir. Bilirkişilik hizmetlerinin ilgili mevzuata uygun olarak yerine getirilmesini sağlamak (BilK m. 8, 1-a) ve ilgili mevzuat çerçevesinde bilirkişilerin denetimini yapmak (BilK m. 8, I-d) bilirkişilik bölge kurullarının en önemli görevlerinin başında gelmektedir.

⁵⁶ Ermenek vd., Bilirkişilik Temel Eğitimi Kaynak Kitabı, 114.

⁵⁷ Tanrıver, Hukukumuzda Bilirkişilik, 95; Tanrıver, Medenî Usûl, 1028.

Bilirkişi bölge kurulları bilirkişi raporlarının kanun, tüzük, yönetmelik ve genelgede gösterilen usul ve esaslara uygun hazırlanıp hazırlanmadığını Bilirkişilik Daire Başkanlığı tarafından belirlenen rehber ilkelerle bağdaşp bağdaşmadığı hususlarını resen veya başvuru üzerine denetlemek (BilK m. 59, I; m. 60, I) ve tespit edilecek disiplin suçu teşkil eden aykırılıklarla (BilK m. 13; BilY m. 48) ilgili olarak da bilirkişilik mevzuatında öngörülen disipliner yaptırımları uygulamakla yükümlüdür. Sicilden ve listeden çıkarma, bir yılı kadar geçici süreyle listeden çıkarma, uyarma şeklinde üç yaptırım türü belirlenmiş olup, bilirkişilik bölge kuruluna yaptırımın türünü belirleme konusunda takdir yetkisi tanınmıştır.

Bilirkişilik görevinin dürüst, bağımsız, tarafsız ve objektif olarak yerine getirilmesi, bilirkişi raporunda özel veya teknik bilgiyi gerektiren hususlar dışında açıklama yapılmaması gerekir. Yargıya ve adalete olan güvenin herhangi bir şekilde zedelenmemesi, yargılama neticesinde gerçeğe ulaşılabilmesi için yargılama sürecinde yürütülen bilirkişilik faaliyetlerinin mevzuata uygun bir şekilde, temel ve etik ilkelere riayet edilerek gerçekleştirilmesi büyük önem taşımakta olup, önemine binaen bilirkişilik mevzuatında gerek temel ilkelerin (BilK m. 3; BilY m. 5) gerekse etik ilkelerin (BilY m. 7 ilâ14) ihlali bir disiplin suçu olarak düzenlenmiştir.

İnceleme konumuzu teşkil eden Kayseri Bilirkişilik Bölge Kurulu'nun 2023/38 disiplin nolu kararlarına konu somut olayda, bilirkişi raporlarının sonuç bölümünde yer verilen "şüpheli ve şüpheli vekilinin iddiaları gerçeği yansıtmamakta" ifadesinin öncelikle "Bilirkişi, raporunda çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hususlar dışında açıklama yapamaz" şeklindeki "Temel ilkeler" başlıklı Bilirkişilik Kanunu'nun m. 3, II ve BilY m. 5, II hükümleri ile Rehber İlkeler m. 7, m. 10 ve m. 15 hükümlerine dolayısıyla da Bilirkişilik Yönetmeliği m. 7'de düzenlenen "yetkinlik ve mesleki özen" etik ilkesine aykırı olduğu; ayrıca şüpheli tarafın savunmalarına dayanak iddialar karşısında söz konusu ifadenin yanıltıcı ve yanlış bir nitelik taşıması nedeniyle dürüstlük, tarafsızlık (objektiflik) temel (BilK m. 3, I; BilY m. 5,I) ve etik ilkeleri (BilY m. 9) ile saygınlık ve güven etik ilkesine (BilY m. 10) de aykırılık teşkil ettiği değerlendirilmiş; disiplin

yaptırımı uygulanmasına karar verilmesi (BilK m. 13, I-II; BilY m. 62, II-III; m. 63, II) gerekirken, aksi yönde tesis edilen Kayseri Bilirkişilik Bölge Kurulu'nun 2023/38 disiplin nolu kararlarının yerinde olmadığı sonucuna varılmıştır.

Ayrıca bilirkişilik bölge kurulunun, bilirkişilik raporlarıyla sabit bilirkişilik mevzuatına aykırılık ile ilgili olarak bilirkişilerin savunmalarına başvurmamasının BilY m. 63, I hükmüne aykırı olduğu; bilirkişilerin hangi kasıtle böyle bir ifadeye yer vermiş olabilecekleri konusunda değerlendirmelerde bulunulmasının ise kurulun tarafsızlığına da zedeleyebileceği değerlendirilmiştir. Taraf beyanlarının yerinde olup olmadığı, gerçeği yansıtmadığı, doğru olup olmadığı gibi takdiri değerlendirme ve yorum içeren bilirkişi raporları bilirkişilik temel ilke ve kurallarına aykırı olacak, yargı merciilerine ait olan taraf beyanlarını değerlendirme yetkisinin bilirkişilerce kullanılması anlamına gelecektir. Disiplin yaptırımını gerektiren bilirkişilik mevzuatına aykırılıkların, bilirkişilerin olası niyet ve kastından hareketle mazur görülmesi, aykırılıkların yaptırımsız bırakılması uygun olmamıştır.

Bilirkişilik mevzuatı çerçevesinde yürütülecek denetim süreci ve bu süreç neticesinde uygulanacak disiplinler yaptırımlar, bilirkişilik mevzuatına aykırı bilirkişilik faaliyetlerinin giderilmesi ve önlenmesinde hayati öneme sahiptir. Bilirkişilik mevzuatına aykırılıklar tespit edilir ve bunlarla ilgili olarak gereken disiplinler yaptırımlar uygulanır ise, amaçlandığı şekilde bilirkişilik kurumunun disipline edilerek kurumsal bir yapıya kavuşturulması sağlanmış olur. Aksi takdirde bilirkişilik mevzuatına aykırılıkların giderilmesi mümkün olmayacağı gibi, tam tersine başkaca aykırılıkların gerçekleşmesine zemin hazırlanmış olur. Bu açıdan denetim sürecinin ilgili mevzuatın tüm gerekleri yerine getirilerek titizlikle yürütülmesi ve tespit edilen aykırılıklarla ilgili olarak disiplinler yaptırımların eksiksiz bir şekilde uygulanması gerekir. Bilirkişilik mevzuatından değil, uygulamadan kaynaklanan sorunlar ancak bu şekilde giderilebilecektir.

Bunun yanında, bilirkişilik bölge kurulları tarafından verilen ihlal kararları yanında⁵⁸, bilirkişilik bölge kurulları tarafından veri-

⁵⁸ Bilirkişilik bölge kurulları tarafından resen veya şikayet üzerine yapılan denetimler sonucu verilen yaptırım kararlarının kişisel verilerden arındırılarak Bilirkişilik

len disiplin yaptırımı uygulanmasına yer olmadığına ilişkin kararlara yönelik yapılan itirazların reddine ilişkin kararların da Bilirkişilik Daire Başkanlığının internet sitesinde yayınlanması, karar vericileri daha dikkatli ve titiz olmaya sevkedeceği gibi, verilen kurul kararlarının kamuoyu tarafından da denetlenmesine olanak sağlayacaktır.

YAZAR BEYANI	
Mali Destek/Teşekkür Beyanı:	Bulunmamaktadır.
Yazarların Katkıları	Eserin tamamı yazar tarafından kaleme alınmıştır.
Çıkar Çatışması/Ortak Çıkar Beyanı	Yazar tarafından herhangi bir çıkar çatışması veya ortak çıkar beyan edilmemiştir.
Etik Kurul Onayı:	Gerekmemektedir.

Daire Başkanlığının internet sitesinin “Bölge Kurulu Karar Arşivi” sekmesinde yayınlanmaktadır. İlgili sekmenin “Uyarma”, “Geçici Süreyle Listedten Çıkarma”, “Bilirkişilik Sicilinden ve Listesinden Çıkarılma” ve “Bilirkişilik Yapmaktan Yasaklanma” alt sekmelerinde Adana, Ankara, Antalya, Bursa, Diyarbakır, Erzurum, Gaziantep, İstanbul, İzmir, Konya, Sakarya, Samsun, Trabzon, Van Bilirkişilik Bölge Kurullarının çeşitli kararları ile Kayseri Bilirkişilik Bölge Kurulu'nun 22.01.2021 tarih, 2021/19 sayılı; 26.02.2021 tarih, 2021/63 sayılı iki yaptırım kararı yayınlanmıştır. Sitede yer verilen kararlar arasında en eski tarihli olan İstanbul Bilirkişilik Bölge Kurulu'nun 11.10.2017 tarih, 2017/271 sayılı karar iken, en yeni olanı da İstanbul Bilirkişilik Bölge Kurulu'nun 18.12.2021 tarih, 2020/689 ve 699 sayılı kararlarıdır. En yeni tarihli karar üzerinden iki yıldan fazla bir süre geçmesine rağmen sitede yayınlanan daha yeni tarihli tek bir karar bile bulunmamaktadır. Bu durumun iki yıllık sürede herhangi bir ihlal kararı verilmemiş olmasından kaynaklanmış olması pek olası görölmektedir. Kararların sitede düzenli bir şekilde yayınlanması yanında, bilirkişi şikayetlerine ilişkin istatistiki verilere de yer verilmesinin faydalı olacağını düşünmekteyiz.

KAYNAKÇA

- Akcan, Recep. "Bilirkişilik Kanunu Tasarısı Taslağı Hakkında Bazı Tespitler" İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi. S. 4 (2015): 653-664.
- Alihocagil, Ömer Buğra. "Medeni Usul Hukukunda Bilirkişi Raporunun Hazırlanması ve Bilirkişi Raporuna İtiraz" Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S. 3-4 (2018): 547-588.
- Alkan, Oktay. Bilirkişinin Disiplin Sorumluluğu. Ankara: 1. Baskı, Yetkin Yayınları, 2022.
- Arslan, Ramazan, Ejder Yılmaz, Sema Taşpınar Ayvaz ve Emel Hanağası. Medenî Usul Hukuku. Ankara: Güncellenmiş 7. Baskı, Yetkin Yayınları, 2021.
- Atalı, Murat, İbrahim Ermenek ve Ersin Erdoğan. Medenî Usûl Hukuku. Ankara: 5. Baskı, Yetkin Yayınları, 2022.
- Başözen, Ahmet. Kamulaştırma Bilirkişiliği. Ankara: 1. Baskı, Adalet Yayınevi, 2016.
- Budak, Ali Cem ve Varol Karaaslan. Medenî Usul Hukuku. İstanbul: 5. Bası, Filiz Kitabevi, 2021.
- Canbolat, Talat. "Bilirkişilik Kanun Tasarı Taslağının İş Yargısı Yönünden Değerlendirilmesi" İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, S. Özel Sayı (2016): 251-268.
- Çakır, Hüseyin Melih. 6754 Sayılı Bilirkişilik Kanunu Kapsamında Bilirkişinin Disiplin Sorumluluğu. İstanbul: 1. Baskı, On İki Levha Yayıncılık 2019.
- Deliduman, Seyithan. Türk ve Alman Hukukunda Bilirkişilik, Medeni Usul ve İcra İflas Hukukçuları Toplantısı II-III, Eskişehir 3-5 Ekim 2003 ve 1-2 Ekim 2004. Ankara: Türkiye Barolar Birliği, 2007, 259-318.
- Çayan, Gökhan. Medeni Usul Hukukunda Bilirkişilik Müessesesi. İstanbul, Legal Yayıncılık, 2013.

- Deryal, Yahya. Türk Hukukunda Bilirkişilik. Ankara: 6. Baskı, Adalet Yayınevi, 2017.
- Erdoğan, Ersin ve S. Hilal Üçüncü. "Bilirkişilik Kurumu ve Bilirkişi Raporunun Delil Değerine İlişkin Bazı Sorunlar" Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi, S. 1 (2020): 354-387.
- Ermeneek, İbrahim, Ersin Erdoğan, Hüseyin Melih Çakır, Uğur Ersoy, Cengiz Kulaksız ve Barış Toraman. Bilirkişilik Temel Eğitimi Kaynak Kitabı. Ankara: 1. Baskı, Deniz Ofset Matbaacılık, Ocak 2022.
- Görgün, Şanal, Levent Börü ve Mehmet Kodakoğlu. Medenî Usûl Hukuku. Ankara: 11. Baskı, Yetkin Yayınları, 2022.
- Karaburun, Gökhan. "Karar Örnekleriyle Yargıtay'ın Bilirkişiliğe Bakışı ve Bilirkişiliğin Sorunları" Adli Tıp Bülteni, S. 22 (2017): 200-207.
- Karşlı, Abdurrahim. Medeni Muhakeme Hukuku. İstanbul: 5 Baskı, Filiz Kitabevi, 2020.
- Kılıçoğlu, Mustafa. 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu El Şerhi. İstanbul: Legal Yayıncılık, 2012.
- Konuralp, Haluk. Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları ve Bilirkişilik. Bilirkişilik Sempozyumu 9-10 Kasım 2001. Ankara: Türkiye Barolar Birliği, 2001, 489-510.
- Kuru, Baki: Medenî Usul Hukuku El Kitabı Cilt 1. Ankara: Yetkin Yayınları, 2020.
- Meran, Necati. 5237 sayılı TCK'da İmar Kirliliğine Neden Olma Suçu ve İmardan Sorumlu Kişilerin Görevi Kötüye Kullanmaları Mühür Bozma & Muhafaza Görevini Kötüye Kullanma Suçları. Ankara: Güncellenmiş 2. Baskı, Adalet Yayınevi 2013.
- Ok Selin. "Bilirkişi Etiği", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çankaya Üniversitesi, 2021.
- Okur, Mustafa. "Bilirkişi ve Bilirkişilik Uygulamasına Yöneltilen Eleştiriler" Kayseri Barosu Dergisi, S. 20 (2001): 11-26.

- Pekcanitez, Hakan, Oğuz Atalay, Muhammet Özekes, Murat Atalı, Güray Erdönmez, Mine Akkan, Ali Yeşilirmak ve Hülya Taş Korkmaz. Pekcanitez Usûl Medenî Usûl Hukuku, Cilt II. İstanbul: 15. Baskı, On İki Levha Yayıncılık 2017.
- Pekcanitez, Hakan, Oğuz Atalay ve Muhammet Özekes. Medenî Usûl Hukuku Ders Kitabı. İstanbul: 7. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, 2019.
- Polat, Oğuz ve A. Taner Güven. "İngiliz Amerikan ve Türk Hukukunda Bilirkişilik Uygulamalarının Karşılaştırılması" Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S. 119 (2015): 97-114.
- Postacıoğlu, İlhan E. ve Sümer Altay. Medenî Usûl Hukuku Dersleri. İstanbul: 8. Bası, Vedat Kitapçılık 2020.
- Tanrıver, Süha. Bilirkişinin Etik, Hukukî ve Cezaî Açılardan Sorumluluğu. Bilirkişilik Sempozyumu 9-10 Kasım 2001. Ankara: Türkiye Barolar Birliği, 2001, 406-448.
- Tanrıver, Süha. "Bilirkişinin Sorumluluğu" Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S. 56 (2005): 133-136.
- Tanrıver, Süha. "Hukuk Yargısı Bağlamında Bilirkişilikle İlgili Temel Problemler ve Çözüm Arayışları" Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S. Özel Sayı (2009): 575-594.
- Tanrıver, Süha. Hukukumuzda Bilirkişilik. Ankara: 1. Baskı, Yetkin Yayınları 2017.
- Tanrıver, Süha. Medenî Usûl Hukuku Cilt I. Ankara: 4. Baskı, Yetkin Yayınları, 2021.
- Teomete Yalabık, Fulya. "Anglo-Amerikan ve Fransız Hukuklarında Bilirkişilik Kurumuna Genel Bakış". Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S. Özel Sayı Prof. Dr. Hakan Pekcanitez'e Armağan (2014): 2115-2162.
- Toraman, Barış. Medeni Usul Hukukunda Bilirkişi İncelemesi (6754 Sayılı Bilirkişilik Kanunu ile Getirilen Yenilikler Çerçevesinde). Ankara: Yetkin Yayınları, 2017.

- Umar, Bilge. Hukuk Muhakemeleri Kanunu şerhi. Ankara: 2. Baskı, Yetkin Yayınları, 2014.
- Üstündağ, Saim. Medeni Yargılama Hukuku Cilt I-II. İstanbul: 7. Baskı, Nesil Matbaacılık, 2000.
- Yıldırım, Kâmil. "Bilirkişi Delilinin Mukayeseli Hukuk ve Türk Hukukundaki Durumu". 75. Yaş Günü İçin Prof. Dr. Baki Kuru Armağanı. Ankara: 1. Baskı, Türkiye Barolar Birliği, 2004, 833-842.
- Yıldız, Ali Kemal. "Ceza Muhakemesi Hukukunda Bilirkişilik" Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S. 3-4 (2016): 273-345.
- Yılmaz, Ejder. Hukuk Muhakemeleri Kanun şerhi. Ankara: Değiştirilmiş 2. Baskı, Yetkin Yayınları 2013.
- Zora, Fatih. Anglo Amerikan Hukuku ile Karşılaştırmalı Olarak Medenî Usûl Hukukunda Bilirkişilik. Ankara: 1. Baskı, Adalet Yayınları, 2022.

Çevrimiçi Kaynaklar:

- Erişim Tarihi: 22.12.2023. <https://bilirkisilik.adalet.gov.tr/>